

**Kanados vadovas dėl darbinio
IHRA antisemitizmo apibrėžimo**

Canada^{ca}

Vadovas sudarytas vadovaujant Specialiojo pasiuntinio holokausto aukų atminimo išsaugojimui ir kovai su antisemitizmu biurui.

Kanados darbinio IHRA antisemitizmo apibrėžimo vadovas

Ruošti vadovą labai padėjo įvairūs pasitarimai, vykę Vankuveryje, Vinipege, Otavoje, Toronte, Monrealyje ir Edmontone. Tartasi su daugiau kaip 150 asmenų, įskaitant žydų bendruomenių vadovus, Kanados delegaciją prie IHRA, rabinus, mokslininkus ir mokytojus, teisininkus, valstybės tarnautojus ir politinius darbuotojus, teisėsaugos atstovus. Pasitarimuose dalyvavo daugybė antisemitizmo ekspertų.

Kanados darbinio IHRA antisemitizmo apibrėžimo vadovas nepakeičia jokių esamų federalinių, provincijų ar savivaldybių įstatymų, taisyklių ar nuostatų, nemodifikuoja jų ir nenurodo, kaip interpretuoti. Vadovas nėra privaloma direktyva valstybės aparato departamentams ar įstaigoms, reikalaujanti IHRA apibrėžimą įvesti ar taikyti specifiniu būdu.

Vadove aprašyti konkretūs atvejai yra reprezentatyvūs antisemitizmo pavyzdžiai, matyti Kanadoje tuo metu, kai jis buvo išleistas.

TURINYS

Pratarmė	5
Santrauka	6
Įžanga	6
Apie IHRA apibrėžimą	6
Praktinis IHRA apibrėžimo taikymas Kanados kontekste	7
IHRA apibrėžimas	9
1. Pagrindinis apibrėžimas	9
2. Preamble	9
3. Ilustraciniai pavyzdžiai	9
4. Priešas	10
Įžanga	11
Kas yra žydai?	11
Žydai Kanadoje	12
Antisemitizmas Kanadoje	12
IHRA apibrėžimo istorija	14
Kam skirtas vadovas	16
Apie IHRA apibrėžimą	17
1. Pagrindinis apibrėžimas	17
2. Ilustracinių pavyzdžių preamble	17
3. Ilustraciniai pavyzdžiai	20
4. Priešas prie ilustracinių pavyzdžių	39
Praktinis IHRA apibrėžimo taikymas Kanados kontekste	41
Įžanga	41
Teisėsauga	41
Teisinė sistema	42
Švietimas ir švietimo įstaigos	43
Vyriausybės programos	44
Darbovietės	45
Pilietinė visuomenė	45
A priedas: IHRA apibrėžimas su komentarais	47
1. Pagrindinis apibrėžimas	47
2. Preamble	47
3. Ilustraciniai pavyzdžiai	48
4. Priešas	50
B priedas: apie neteisingą IHRA apibrėžimo vertinimą	51
Pirmas neteisingas vertinimas: IHRA apibrėžimas yra per daug platus ir miglotas	51
Antras neteisingas vertinimas: IHRA apibrėžimas tildo Izraelio kritikavimą	51
Trečias neteisingas vertinimas: IHRA apibrėžimas prieštarauja išraiškos laisvei	52
Ketvirtas neteisingas vertinimas: pagrindinis IHRA apibrėžimo kūrėjas dabar jam prieštarauja	52
C priedas: kur priimtas IHRA apibrėžimas arba jam pritarta	53

PRATARMĖ

Antisemitizmas vadinamas „seniausia neapykanta“ pasaulyje. Įvairios jo formos egzistuoja ne vieną tūkstantį metų. Kartu jis vadinamas visų neapykantos ir nepakantumo formų pavojaus pranašu. Kitaip tariant, antisemitizmas neretai veda prie kitų išankstinių nuostatų ir neapykantos formų ir kertasi su jomis. Įtraukioje ir įvairioje Kanados visuomenėje netoleruojamos jokios rasizmo ir neapykantos formos. Tai atspindi Kanados kovos su rasizmu strategija ir Kanados kovos su neapykanta veiksmų planas. Antisemitizmas kelia grėsmę ne tik atskiriems žydams ir žydų bendruomenei, bet ir visai visuomenei.

Kanada nėra visiškai apsaugota nuo antisemitizmo ir pastaraisiais metais jo smarkiai padaugėjo visoje šalyje. 2023 m. lapkričio mėn. vienoje iš paskutinių viešų kalbų amžinatilsį ministras pirmininkas Brianas Mulroney pastebėjo, kad „po Holokausto <...> buvo suręstos apsauginės sienos ir iš antisemitizmo laužų tam kartui liko tik žioruojančios žarijos. Bet apgadintos bėgančio laiko ir sąmoningos nepriežiūros tos sienos buvo pralaužtos. Pridengti žodžio laisvės šarvu, kurstomi neapykantos ir maitinami interneto ir socialinių tinklų duodamo deguonies, dabar tie laužai nekontroliuojamai liepsnoja.“¹

Prieš kovojant su antisemitizmu reikia jį apibrėžti. 2019 m. Kanados vyriausybė patvirtino teisiškai neprivalomą darbinį Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso suformuluotą antisemitizmo apibrėžimą (IHRA apibrėžimą), įtraukdama jį į Kanados kovos su rasizmu strategiją.² Nors yra ir kitų antisemitizmo apibrėžimų, IHRA apibrėžimas šiandien pasaulyje yra autoritetingiausias, visapusiškiausias ir reprezentatyviausias antisemitizmo apibrėžimas.³ Jis laipsniškai suformuluotas per demokratinį procesą, kuris truko 16 metų, ir tuo metu, kai buvo išleistas šis vadovas, jį buvo priėmusios dar 42 šalys ir daugybė tarptautinių organizacijų. Svarbu pažymėti, kad pasiūlymas dar kartą patvirtinti Otavos protokolo, laikomo IHRA apibrėžimo pirmtaku ir apėmusio iliustracinius pavyzdžius, svarbą sulaukė vienbalsio visų pagrindinių Kanados partijų pritarimo ir buvo patvirtintas šalies parlamento.⁴

2021 m. spalio mėn. Malmėje vykusiame Tarptautiniame Holokausto aukų atminimo ir kovos su antisemitizmu forume Kanada, kartu su kitomis IHRA priklausančiomis šalimis, davė kelis pasižadėjimus. Vienas iš Kanados pasižadėjimų buvo įsipareigojimas „toliau plėsti darbinio IHRA antisemitizmo apibrėžimo priėmimą ir taikymą“.⁵

Siekiant vykdyti duotą pasižadėjimą, 2022 m. sausio mėn. per Tarptautinę Holokausto aukų atminimo dieną Ministras pirmininkas Justinas Trudeau pranešė, kad Kanados vyriausybė parengs ir išleis šį vadovą.⁶ Numatyta, kad vadovas bus nesenstantis gairių šaltinis, kuris, J. Trudeau žodžiais, „padės priimti, suprasti ir praktiškai taikyti [IHRA] apibrėžimą visoje Kanadoje“.⁷

1. „Mus turi išgelbėti tikėjimas“, sakė gerb. Brianas Mulroney priimdamas Herclio apdovanojimą“, „Policy Magazine“, 2023 m. lapkričio 9 d., <https://www.policymagazine.ca/rt-hon-brian-mulroney-accepting-the-theodore-herzl-award/>.

2. Taip pat žr. naujausią Kanados kovos su rasizmu strategijos versiją „Keičiant sistemas keičiami gyvenimai: 2024–2028 m. Kanados kovos su rasizmu strategija“, į kurią įtrauktas IHRA apibrėžimas.

3. „Irwinas Cotleris: prieš kovodami su antisemitizmu iš pradžių turime susitarti, kaip jį apibrėžti“, „National Post“, 2023 m. vasario 14 d., <https://nationalpost.com/opinion/irwin-cotler-to-combat-antisemitism-we-must-first-agree-how-to-define-it>.

4. Kanados parlamentas, Bendruomenių rūmų svarstymai, 41-asis parlamentas, 2-oji sesija, 147 t., Nr. 179, 2015 m. vasario 25 d., p. 11676, <https://www.ourcommons.ca/documentviewer/en/41-2/house/sitting-179/journals>.

5. Kanados vyriausybė, „Kanados pasižadėjimai dėl Holokausto aukų atminimo ir kovos su antisemitizmu“, <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/canada-holocaust/canada-pledges.html>.

6. Kanados vyriausybė, „Ministro pirmininko pareiškimas Tarptautinę Holokausto aukų atminimo dieną“, <https://www.pm.gc.ca/en/news/statements/2022/01/27/statement-prime-minister-international-holocaust-remembrance-day>.

7. Kanados vyriausybė, „Ministro pirmininko pareiškimas Tarptautinę Holokausto aukų atminimo dieną“, <https://www.pm.gc.ca/en/news/statements/2022/01/27/statement-prime-minister-international-holocaust-remembrance-day>.

SANTRAUKA

Ižanga

2019 m. Kanada oficialiai priėmė antisemitizmo apibrėžimą, įtraukdama jį į šalies Kovos su rasizmu strategiją.⁸ **Oficialiai Kanadoje taikomas antisemitizmo apibrėžimas** yra teisiškai neprivalomas darbinis Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso antisemitizmo apibrėžimas (IHRA apibrėžimas). IHRA apibrėžimas yra pagrindinis pasaulyje taikomas antisemitizmo apibrėžimas⁹, sudarytas per laipsnišką demokratinį procesą, vykusį 16 metų. Tuo metu, kai buvo išleistas šis vadovas, jį buvo priėmusios arba jam pritarusios 43 šalys, daug tarptautinių organizacijų, daug valdžios organų ir kitų subjektų Kanadoje.

IHRA apibrėžimas padeda atpažinti antisemitines išraiškas, elgesį, ketinimus ir poveikį. **Šiuo vadovu siekiama:** 1) padėti Kanados gyventojams suprasti, ką reiškia apibrėžimas ir kaip jį naudoti; 2) patarti, kaip taikyti apibrėžimą, kad jis tarnautų kaip veiksminga priemonė siekiant spręsti antisemitizmo problemą ir kovoti su ja, kartu pripažįstant esamas teisės ir politikos struktūras.

Apie IHRA apibrėžimą

IHRA apibrėžimą **sudaro keturios dalys:** a) pagrindinis apibrėžimas, b) preambulė, c) iliustraciniai pavyzdžiai ir d) priedas. Apibrėžimą galima suprasti tik kartu skaitant ir interpretuojant visas keturias dalis.

Pagrindinis apibrėžimas platus dėl to, kad būtų apimta didžiulė antisemitinių apraiškų ir variacijų įvairovė, taip pat jų kitimas per laiką.

Preambulė sudaro trys skiltys. **Pirmoje skiltyje** paaiškinama, kad iliustraciniai pavyzdžiai yra orientyrai, padedantys atpažinti paplitusias antisemitizmo formas. **Antroje skiltyje** aptariamas ryšys tarp antisemitizmo ir Izraelio valstybės paaiškinant, kad „panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu“. Tuo tarpu kitoks nei bet kuriai kitai šaliai taikomas Izraelio kritikavimas, pavyzdžiui, pobūdžiu, dydžiu, aršumu ar siūlomais sprendimo būdais, laikytinas antisemitizmu, nes yra diskriminacinis. Be to, antroje skiltyje nurodoma, kad antisemitizmas dažnai pasireiškia per sąmokslų teorijas, mitus, sąmokslininkų mąstymą ir atpirkimo ožių paiešką. Apskritai antisemitizmas kyla iš nuomonės esą žydai yra „visko, kas gera, priešai ir visko, kas bloga, įsikūnijimas“, žiūrint ką laiko gėriu ir blogiu atskiras individas ir atskira visuomenė.¹⁰ **Trečioje preambulės skiltyje** paaiškinama, kad iliustraciniai pavyzdžiai nėra baigtiniai, o taikant apibrėžimą būtina „atsižvelgti į bendrą [išraiškos ar elgesio] kontekstą“.

8. Darbinis Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso apibrėžimas buvo dar kartą patvirtintas 2024–2028 m. Kanados kovos su rasizmu strategijoje: <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/combating-racism-discrimination/canada-anti-racism-strategy.html>.

9. „Elano S. Carro pastabos“, Bendras Jungtinių Tautų Civilizacijų aljanso ir Europos Sąjungos renginys, 2022 m. birželio 15 d., <https://combatantisemitism.org/wp-content/uploads/2022/06/Elan-Carr-Remarks-20220615-UNAOC-EU-Joint-Event.pdf>; Ahmedas Shaheedas, „Kovos su antisemitizmu veiksmai: tolesnis veiksmų planas siekiant įgyvendinti JT specialiojo pranešėjo dėl religijos ar tikėjimo laisvės rekomendacijas, pateiktas 2019 m. ataskaitoje JT Generalinei Asamblėjai (A/74/358)“, 2022 m. gegužės 26 d., <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-05/ActionPlanChanges-May2022.pdf>.

10. Bryanas Borzykowski, „Stebime didžiausią antisemitizmo išvešėjimą per 50 metų: Irwinas Cotleris apie pasaulinį blogį“, „National Post“. 2023 m. spalio 11 d., <https://nationalpost.com/news/world/israel-middle-east/highest-rise-of-antisemitism-in-50-years-irwin-cotler>.

Iliustraciniai pavyzdžiai – tai paplitusių antisemitizmo formų pavyzdžiai nuo tradicinių iki labiau šiuolaikinių. Vadove paaiškinamas kiekvienas iš vienuolikos pavyzdžių, taip pat pateikiami tikri kiekvieno pavyzdžio atvejai iš Kanados, padedantys parodyti, kaip tam tikro tipo antisemitizmas gali atrodyti realybėje.

Prierašą sudaro trys skiltys. **Pirmoje skiltyje** paaiškinama, kad toliau galioja esama atitinkamų jurisdikcijų, priėmusių IHRA apibrėžimą, baudžiamoji teisė; apibrėžimas nėra teisiškai privalomas, taigi jo priėmimas nekriminalizuoja jokių išraiškų ar elgesio. **Antroje skiltyje** nurodoma, kokiomis aplinkybėmis koks nors kitais atžvilgiais baudžiamasis nusižengimas kartu gali būti antisemitinis. Tai iliustruoja, kaip IHRA apibrėžimas gali padėti pasirūpinti, kad teisėsauga ir teisinė sistema žinotų, kiek daug ir kokių įvairių yra galimų antisemitizmo apraiškų, kai aiškinasi, ar baudžiamuosius nusižengimus motyvavo antisemitizmas, ir galėtų į tai atsižvelgti vertindamos, kokias Baudžiamojo kodekso nuostatas taikyti ir kokią bausmę skirti už Baudžiamajame kodekse apibrėžtą nusižengimą. **Trečioje skiltyje** aptariamos diskriminacinės visuomenės praktikos prieš žydus, t. y. atsisakymas suteikti galimybes ar paslaugas.

Praktinis IHRA apibrėžimo taikymas Kanados kontekste

Vadove pateikiamos neprivalomos gairės, kaip IHRA apibrėžimą galima praktiškai taikyti kai kuriose srityse. Įtrauktos šios sritys: a) teisėsauga, b) teisinė sistema, c) švietimas ir švietimo įstaigos, d) vyriausybės programos, e) darbovietės, f) pilietinė visuomenė. Kai atitinkamoje srityje yra geriausios įgyvendinimo Kanadoje praktikos pavyzdžių, jie pateikiami.

Teisėsaugai tenka labai svarbi užduotis ginti žydų bendruomenės ir pasirūpinti jų saugumu, taip pat palaikyti taikius ir pagarbius santykius tarp Kanados gyventojų ir pasirūpinti deramu įstatymų vykdymo užtikrinimu visų labui. Nors IHRA apibrėžimas nėra teisiškai privalomas, teisėsaugai jis gali padėti geriau atpažinti įvairias galimas antisemitizmo apraiškas: a) per teisėsaugos pareigūnų ir aptarnaujančio personalo mokymus ir kvalifikacijos tobulinimą bei b) nustatant ir užfiksuojant neapykantos incidentus ir nusikaltimus, rengiant policijos pranešimus, pateikiant kaltinimus.

Teisinė sistema turėtų suteikti antisemitinių nusikaltimų ir kitų antisemitinių teisės pažeidimų aukoms galimybę siekti teisinio žalos atlyginimo. Nors IHRA apibrėžimas nėra teisiškai privalomas, teisinei sistemai jis gali padėti geriau pažinti įvairias galimas antisemitizmo apraiškas, į kurias reikėtų atsižvelgti: a) kuriant mokymo programas teisininkams ir teisėjams, taip pat nuolatiniam profesinės kvalifikacijos tobulinimui ir gairėse prokurorams, b) rengiant įstatymus dėl neapykantos nusikaltimų, dėl žmogaus teisių ir minkštuosius teisinius mechanizmus.

Švietimui ir švietimo įstaigoms tenka svarbus vaidmuo kovojant su visomis neapykantos formomis, įskaitant antisemitizmą. Vidurinėse, profesinėse ir aukštesiose mokyklose mokiniai ir studentai turėtų mokytis apie antisemitizmą, o ne jį patirti. Švietimo darbuotojų ir švietimo įstaigų atveju praktinis IHRA apibrėžimo naudojimas gali apimti jo taikymą: a) mokant mokinius ir studentus nuo mažų dienų iki aukštesnių pakopų studijų, b) mokant mokytojus, dėstytojus, administratorius ir kitus švietimo specialistus, kaip nustatyti, užfiksuoti antisemitizmą ir užkirsti jam kelią, c) ruošiant mokyklų politiką, akademinių miestelių elgesio kodeksus ir lygių galimybių, įvairovės ir įtraukties (LGIĮ) politiką.

Vyriausybės programos turėtų padėti kurti geresnį, tolerantiškesnį, taikesnį ir turtingesnį pasaulį. Reikėtų neskirti finansavimo subjektams ar asmenims, kurie užsiima antisemitizmu ar jį propaguoja. Praktinis IHRA apibrėžimo taikymas gali apimti jo taikymą tikrinimo procedūrose ir kontrolės mechanizmuose skirstant valstybės ir programų lėšas.

Darbovietėse dauguma suaugusių kanadiečių praleidžia nemažą dienos dalį ir užsidirba gyvenimui. Darbdaviai turi teisinę ir moralinę pareigą neleisti darbovietėje diskriminacijos, įskaitant antisemitizmą, ir spręsti su ja susijusias problemas. Darbovietėse praktinis IHRA apibrėžimas gali būti naudojamas: a) ruošiant elgesio kodeksus, politiką dėl diskriminacijos ir priekabiavimo ir LGII nuostatas, b) darbuotojų mokymuose ir nuolatiname kvalifikacijos tobulinime, c) nustatant, užfiksuojant antisemitizmo atvejus darbe ir užkertant jiems kelią.

Pilietinės visuomenės organizacijos turi įtakos visiems Kanados visuomenės aspektams, tad joms būtina siekti būti laisvoms nuo neapykantos ir diskriminacijos. Pilietinės visuomenės organizacijos gali remtis IHRA apibrėžimu siekdamos užkirsti kelią antisemitiniams incidentams, nustatyti juos ir spręsti su jais susijusias problemas: a) pačiose organizacijose ir b) jų atliekamame darbe, t. y. teikiant paslaugas, vykdamas programas ar kampanijas ir šviečiant. Įpareigotos kovoti su neapykanta, diskriminacija ir rasizmu pilietinės visuomenės organizacijos IHRA apibrėžimą taip pat gali naudoti: a) kaip pagalbines priemones antisemitizmo prevencijai darbe, pavyzdžiui, ruošiant mokomąją medžiagą ir rengiant praktines dirbtuves, b) teikdamos paramą antisemitizmo aukoms ir c) renkant, analizuojant ir viešinant duomenis apie antisemitinius incidentus ir nusikaltimus, įskaitant padarytus internete.

IHRA APIBRĖŽIMAS¹¹

1. Pagrindinis apibrėžimas

Antisemitizmas – tai tam tikra samprata apie žydus, kuri gali būti išreikšta kaip neapykanta žydams. Žodinės ir fizinės antisemitizmo apraiškos nukreipiamos prieš asmenis, kurie yra arba nėra žydai, ir (arba) jų turta, prieš žydų bendruomenių institucijas ir religinius objektus.

2. Preambulė

1. Siekiant palengvinti IHRA darbą, toliau pateikti iliustraciniai pavyzdžiai.
 - a. Tokios apraiškos gali būti nukreiptos prieš Izraelio valstybę, suvokiamą kaip žydų visumą. Tačiau panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu.
 - b. Antisemitizme žydai dažnai kaltinami sąmokslu pakenkti žmonijai, jis dažnai naudojamas kaltinant žydus dėl visokio blogio. Jis išreiškiamas žodžiais, raštu, vizualine forma, veiksmais, jam pasitelkiami grėsmingi stereotipai ir neigiami charakterio bruožai.
2. Šiuolaikiniai antisemitizmo pavyzdžiai viešajame gyvenime, žiniasklaidoje, mokyklose, darbe ir religijos srityje gali apimti, atsižvelgiant į bendrą kontekstą, nurodytuosius toliau, bet jais neapsiribojant.

3. Iliustraciniai pavyzdžiai

1 pavyzdys. Raginama, padedama žudyti žydus ar jiems kenkti arba tai pateisinama dėl radikalios ideologijos arba ekstremistinio požiūrio į religiją.

2 pavyzdys. Melagingi, nužmoginantys, demonizuojantys ar stereotipiniai tvirtinimai apie žydus kaip tokius arba žydų kaip kolektyvo galią, ypač, nors ne išimtinai, mitas apie pasaulio žydų sąmokslą arba kad žydai kontroliuoja žiniasklaidą, ekonomiką, vyriausybę ar kitas visuomenės institucijas.

3 pavyzdys. Žydų kaip tautos kaltinimas esą jie atsakingi už tikrus ar įsivaizduotus vieno žydo ar žydų grupės padarytus nusidėjimus arba net už veiksmus, kuriuos padaro ne žydai.

4 pavyzdys. Nacionalsocialistinės Vokietijos ir jos šalininkų bei bendrininkų per Antrąjį pasaulinį karą vykdyto žydų tautos genocido (Holokausto) fakto, masto, mechanizmų (pvz., dujų kamerų) arba tyčios neigimas.

5 pavyzdys. Žydų kaip tautos arba Izraelio kaip valstybės kaltinimas, kad išgalvojo arba perdėdė Holokaustą.

11. Paantraštės, skilčių numeracija ir kitas formatavimas pridėtas dėl aiškumo.

6 pavyzdys. Piliečių žydų kaltinimas, kad Izraeliui arba neva egzistuojantiems pasaulio žydų prioritetams jie ištikimesni nei savų valstybių interesams.

7 pavyzdys. Nepripažįstama žydų tautos apsisprendimo teisė, pavyzdžiui, teigiama esą Izraelio valstybės egzistavimas yra rasistinis sumanymas.

8 pavyzdys. Taikomi dvigubi standartai reikalaujant iš jos elgesio, kokio nesitikima ar nereikalaujama iš jokios kitos demokratinės tautos.

9 pavyzdys. Su klasikiniu antisemitizmu siejamų simbolių ar vaizdų (pvz., teiginių esą žydai nužudė Jėzų arba mitų apie krikščionių kraują žydų ritualuose) naudojimas apibūdinant Izraelį ar jo gyventojus.

10 pavyzdys. Šiuolaikinio Izraelio politikos lyginimas su nacių politika.

11 pavyzdys. Žydams taikoma kolektyvinė atsakomybė už Izraelio valstybės veiksmus.

4. Prierasas

- a. Antisemitiniai veiksmai yra nusikaltimas, kai juos taip apibrėžia įstatymai (pvz., Holokausto neigimas arba antisemitinės medžiagos platinimas kai kuriose šalyse).
- b. Nusikalstami veiksmai yra antisemitiniai, kai puolimo taikiniai, kurie gali būti žmonės arba nuosavybė, pavyzdžiui, pastatai, mokyklos, pamaldų vietos ir kapinės, pasirenkami dėl to, kad yra žydų ar susiję su žydais arba tokiais laikomi.
- c. Antisemitinė diskriminacija reiškia, kad žydams atsisakoma suteikti kitiems prieinamas galimybes ar paslaugas, ir tai neteisėta daugelyje šalių.

IŽANGA

Kas yra žydai?

Norint suprasti antisemitizmą, t. y. „neapykantą žydams“¹², pirma reikia apskritai suprasti, kas yra žydai. Kalbant paprastai, žydai yra **etnoreliginė grupė**, apimanti ir tautą, ir religiją.

Pasaulyje yra apie 15,3 mln. žydų, sudarančių vos 0,2 proc. pasaulio gyventojų. Beveik pusė pasaulio žydų gyvena Izraelyje (7,2 mln.). Už Izraelio ribų didžiausios žydų bendruomenės kaip diaspora gyvena JAV (6,3 mln.), Prancūzijoje (440 tūkst.) ir Kanadoje (398 tūkst.).

Žydų tautiškumas yra žydų tapatybės šerdis, fiksuojama dokumentuose ne vieną tūkstantį metų. Žydų bendruomenės narių kilmė siekia laikus prieš maždaug 3 000 metų ir senovinius Izraelio ir Judėjos kraštus.¹³ Patys žodžiai „žydas“ ir „žydiškas“ yra kilę iš šios senovinės sąsajos su tais kraštais.

Judaizmas yra žydų tautos praktikuojama religija. Judaizmo šerdis yra Hebrajų Biblija, arba Tora, kartu suteikianti pagrindą žydų tautiškumui, etikai, teisei, praktikai ir tikėjimui. Kadangi žydai yra tauta, daug žydų nei sieja save su judaizmu, nei jį praktikuoja, bet vis tiek laiko save žydais per protėvius, kultūrą ar šeimos tradicijas. Yra ir tokių žmonių, kurie nusprendė prisijungti prie žydų religijos ir vadinami žydais savo pasirinkimu.

Žydų tauta ne kartą buvo tremiama, išvaroma ir nuolat persekiojama, todėl išsibarstė po visą pasaulį. Dėl to ilgainiui susiformavo skirtingos kultūrinės tapatybės ir religinės praktikos atmainos. Didžiausios etnoreliginės žydų grupės: 1) **sefardai** – bendruomenės iš Iberijos pusiasalio, apimančio Ispaniją ir Portugaliją, 2) **mizrachiai** – naujesnis terminas, kuriuo vadinamos seniausios žydų diasporos bendruomenės Artimuosiuose Rytuose ir Šiaurės Afrikoje, 3) **aškenaziai** – bendruomenės iš Šiaurės Vokietijos ir Prancūzijos, išplitusios ir po Vidurio ir Rytų Europą. Iš šios grupės XIX a. ir XX a. buvo didelių imigracijos į Šiaurės Ameriką bangų, skatinamų pogromų¹⁴ ir Holokausto. Be šių grupių, **kitos istorinės žydų bendruomenės apima Etiopijos** („Beta Israel“), Indijos („Bene Israel“ ir Kočio) ir graikų-romėnų žydus (romanotai ir Italijos žydai).

Šias įvairias žydų bendruomenes laike ir erdvėje sieja: a) bendri protėviai ir istorija, b) bendri tekstai, sudarantys tikėjimų ir praktikų pagrindą ir suteikiantys istorinį kontekstą, c) bendras supratimas, kad jie kilę iš Izraelio žemės, ir troškimas ten grįžti.

Žydų tautos ryšys su tėviške, Izraelio žeme, yra **sionizmo**, t. y. įsitikinimo, kad žydų tauta turi apsisprendimo teisę kurti savo valstybę protėvių žemėje, pagrindas. Tokį ryšį nutarime Nr. 181(II)¹⁵ pripažino Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja. Nutarime dar kartą patvirtinti istoriniai ir iš protėvių paveldėti žydų tautos ryšiai su Izraelio žeme, pabrėžiant jų pretenzijos teisėtumą ir jų apsisprendimo teisės svarbą.¹⁶

12. Terminą „antisemitizmas“ 1879 m. nukalė vokiečių žurnalistas Vilhelmas Marras, norėdamas įvardinti neapykantą žydams. (JAV Holokausto memorialinis muziejus, „Holokausto enciklopedija: antisemitizmas“, <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/antisemitism>).

13. Brianas R. Doakas. „Izraelio kaimynai ir praeities problema“. „Senovės Izraelio kaimynai“, Niujorkas, 2020 m., internetinis leidimas, „Oxford Academic“, p. 1-6, <https://doi.org/10.1093/oso/9780190690595.003.0001>.

14. Pogromai buvo organizuoti žiaurūs puolimai prieš žydų bendruomenes.

15. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja, Nutarimas Nr. 181(II): dėl Palestinos valdymo ateityje, 1947 m. lapkričio 29 d., [https://undocs.org/en/A/RES/181\(II\)](https://undocs.org/en/A/RES/181(II)).

16. Victoras Kattan, „JT Palestinos padalijimo planas ir tarptautinė teisė“, OBO, tarptautinė teisė, <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199796953/obo-9780199796953-0221.xml>.

Sionizmo terminu įvardijama sąvoka yra tūkstančių metų senumo. Šiuolaikinio politinio sionizmo pagrindas – istorinis ir religinis ryšys su Izraelio žeme, atvedęs prie Izraelio valstybės sukūrimo. Dauguma įvairiuose pasaulio kraštuose gyvenančių žydų teigia, kad sionizmas yra jų žydiškos tapatybės ašis, nors jų nuomonės apie Izraelio idėjinę ir praktinę politiką neišvengiamai skiriasi.¹⁷ Kanadoje apie 91 proc. Kanados žydų mano, kad Izraelis turi teisę egzistuoti kaip žydų valstybė, o tai – sionizmo esmė.¹⁸

Žydai Kanadoje

Kanadoje gyvena beveik 400 tūkst. žydų, taigi Kanados žydų bendruomenė yra ketvirta iš didžiausių pasaulyje, nors jie sudaro tik apie vieną procentą Kanados gyventojų.

Žydai Kanadoje gyvena tris šimtmečius ir per tą laiką suformavo bendruomenės visoje šalyje. Pirmieji žydai į Kanadą atvyko XVIII a. Vėliau didelių žydų imigracijos bangų buvo XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje. Žydus imigruoti labiausiai skatino antisemitinis persekiojimas gimtosiose šalyse ir į Kanadą jie atvyko ieškodami geresnio gyvenimo.

Nors Kanados žydai gyvena visoje šalyje, pagrindinės vietos yra tokie dideli miestai kaip Torontas, Monrealis, Vankuveris ir Vinipegas. Kanados žydai nėra vienaalytė grupė ir yra įvairios etninės kilmės, religingumo laipsnio, politinių pažiūrų ir kultūrų. Jie įsitraukę į visus gyvenimo Kanadoje aspektus ir prie jų prisideda.

Antisemitizmas Kanadoje

Antisemitizmo istorija Kanadoje sudėtinga, jai būdingos išankstinės nuostatos, diskriminacija ir smurtas prieš žydų bendruomenes. Kaip ir kitur pasaulyje, kartais antisemitizmo Kanadoje daugiau, kartais mažiau, o lygis dažnai pašoka socialinių neramumų laikotarpiais. Žydai dažnai kaltinami dėl socialinių ir ekonominių problemų, net kai nėra jokio ryšio.¹⁹ 2024 m. žydai Kanadoje susiduria su neregėto lygio antisemitizmu: mokyklose, akademiniuose miesteliuose, darbovietėse, savo bendruomenėse, gatvėse ir internete.

Pirmieji antisemitizmo atvejai Kanadoje siekia pirmuosius atvykėlius iš Europos, daugelis iš kurių atsienešė išankstines nuostatas iš gimtųjų šalių. Į Kanadą imigravusius žydus, daugiausia bėgančius nuo persekiojimo gimtosiose šalyse, dažnai pasitikdavo su įtarumu ir fanatizmu, jiems buvo sunku gauti darbo, būstą, integruotis į visuomenę. XX a. 4-ajame ir 5-ajame dešimtmetyje Kanados vyriausybė priėmė imigracijos politiką, neleidusią į Kanadą patekti tautoms, kurios laikytos neasimiliuotinomis, įskaitant žydus.²⁰ Vėliau per tuos dešimtmečius Kanada neįsileido tūkstančių žydų pabėgėlių, daugelį pasmerkdamą persekiojimui ir mirčiai, įskaitant Holokausto metus.²¹ Vienas garbės nedarantis pavyzdys, kai Kanada

17. Werneris Eckas, „Bar Kochbos sukilimas iš romėnų perspektyvos“, „Journal of Roman Studies 89“, 1999 m., p. 76-89, <https://doi.org/10.2307/300735>; Barry Straussas, „Žydų šaknys Izraelio / Palestinos žemėje“, „Hoover Institution“, 2020 m., <https://www.hoover.org/research/jewish-roots-land-israelpalestine>.

18. Robertas Brymas. „Žydų ir Izraelio 2024 m. apklausa: dar dešimt įžvalgų“. „Canadian Jewish Studies“, 2024 m., https://cjs.journals.yorku.ca/index.php/cjs/jewsandisrael2024#_ftnref8.

19. Helsinkio komisija, „Pavojingai augantis antisemitizmas ir jo grėsmė demokratijai“, CSCE, 2022 m. gruodžio 13 d., <https://www.csce.gov/wp-content/uploads/2023/01/1213-The-Alarming-Rise-in-Anti-Semitism-and-Its-Threat-to-Democracy.pdf>; „Antisemitizmas ir jo poveikis“, „Atsigręžti į istoriją ir save“, https://www.facinghistory.org/sites/default/files/2022-08/Explainer_Antisemitism_and_Its_Impacts.pdf.

20. Irvingas Abella ir Haroldas Troperis, „Ir nė vieno per daug: Kanada ir Europos žydai 1933–1948 m.“, Torontas, „Lester & Orpen Dennys“, 1982 m., p. 14-15, 63.

21. Ten pat, p. 153-157.

ir kitos šalys nepriėmė su pabėgėliais žydais atplaukusio garlaivio „St. Louis“ ir jam galiausiai teko grįžti į Europą, kur daug tų pabėgėlių buvo nužudyti koncentracijos stovyklose.²²

Per XX a. antisemitizmas tęsėsi įvairiomis formomis, įskaitant diskriminacines kampanijas raginant žmones nieko nepirkti iš pirklių žydų, kvotas studentams žydams universitetuose, sprendimus neleisti žydams praktikuoti tam tikrų profesijų ir neįsileisti į pilietinės visuomenės organizacijas ir erdves, neapykantos grupių puldinėjimus prieš žydų bendruomenes.

Nepaisant visuomenės normų raidos ir rimtų pastangų kovoti su antisemitizmu per švietimą, įstatymus ir palaikymą, antisemitizmas išlieka paplitęs Kanados visuomenėje. Kanados statistikos tarnybos duomenimis, nuo 2010 m. religijos motyvuotų neapykantos nusikaltimų prieš žydus daugėjo kasmet ir 2023 m. žydai patyrė virš 70 proc. visų religijos motyvuotų neapykantos nusikaltimų, nors sudaro tik apie vieną procentą Kanados gyventojų.²³ Naujas antisemitinio žvėriškumo neigimo variantas atsirado po spalio 7-osios „Hamas“ teroristų išpuolių – daugiausia mirčių atnešusios dienos žydų tautai nuo Holokausto. Kai kurie spalio 7-osios žvėriškumus sutiko neigimu, sumenkinimu ir iškraipymu, panašiai kaip neigiamas, sumenkinamas ir iškraipomas Holokaustas. Iškrypėliškas spalio 7-osios išpuolių pobūdis priminė Holokausto siaubus, iššaukdamas žydų bendruomenėje iš kartos į kartą perduodamą traumą.

Kaip ir kitos marginalizuotos bendruomenės, **žydai turi teisę apibrėžti, kas juos engia**. Bandant suprasti antisemitizmą Kanadoje, kaip jis pasireiškia ir kaip veikia Kanados žydus, svarbu Kanados žydus išklausti ir stengtis, kad jų balsai būtų girdimi. Kartu svarbu saugotis, kad tai nebūtų daroma tik simboliškai – patys žydai irgi gali prisidėti prie antisemitizmo ir jį igalinti. Didžiausios Kanados žydų organizacijos, atstovaujančios daugumai Kanados žydų, palaiko darbinį Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso (IHRA)²⁴ antisemitizmo apibrėžimą (toliau – **IHRA apibrėžimas**)²⁵ – pagrindinį antisemitizmo apibrėžimą pasaulyje.

22. „Esamos imigracijos taisyklės nepasiūlys sprendimų: „MS St. Louis“ Kanados kontekste“, Kanados imigracijos muziejus, „Pier 21“, <https://pier21.ca/research/immigration-history/the-existing-immigration-regulations>.

23. Kanados statistikos tarnyba, „2022 m. neapykantos nusikaltimai, apie kuriuos pranešta policijai“, „The Daily“, 2024 m. kovo 13 d., <https://www150.statcan.gc.ca/n1/daily-quotidien/240313/dq240313b-eng.htm>; Izraelio ir žydų reikalų centras, „Žydų bendruomenė – 70 proc. visų religijos motyvuotų neapykantos nusikaltimų auka Kanadoje“, CIJA, https://www.cija.ca/jewish_community_victimized_in_70_percent_of_all_religion_motivated_hate_crimes_in_canada.

24. Tarptautinis Holokausto aukų atminimo aljansas yra 35 šalis nares ir 8 šalys stebėtojas vienijanti tarpyvyriausybinių organizacijų. Aljansą 1998 m. įkūrė buvęs Švedijos ministras pirmininkas Göranas Perssonas. (Tarptautinis Holokausto aukų atminimo aljansas, „Apie Tarptautinį Holokausto aukų atminimo aljansą“, <https://holocaustremembrance.com/who-we-are>).

25. Tarptautinis Holokausto aukų atminimo aljansas, „Darbinis antisemitizmo apibrėžimas“, <https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-antisemitism>.

IHRA apibrėžimo istorija

2000 m. sausio mėn. įvyko pirmoji iš keturių Tarptautinio Stokholmo forumo konferencijų, surengta Švedijos ministro pirmininko Görano Perssono ir Nobelio taikos premijos laureato, profesoriaus Elie Wieselio.²⁶ Šiame reikšmingame susitikime, kuriame vienbalsiai priimta deklaracija, patvirtinanti pasaulinę įsipareigojimą kovoti su rasizmu, antisemitizmu, etnine neapykanta ir istorijos neišmanymu, dalyvavo atstovai iš 46 šalių ir kelių tarptautinių organizacijų. Trys paskesnės Stokholmo konferencijos kilo iš pirmosios. Jose buvo sprendžiami nepakantumo, tiesos ir susitaikymo bei genocido prevencijos klausimai. Konferencijos reiškė istorinę pasaulio bendruomenės įsipareigojimą suteikti svarumo frazei „daugiau niekada“ ir pasirūpinti, kad tarptautinei bendruomenei sprendžiant, kaip reaguoti į XXI a. iškilsiančius žmogaus teisių iššūkius, ir toliau būtų nepamirštama atsižvelgti į Holokausto baisių atminimą.

Būtent per tas konferencijas, kurios išsiskyrė demokratiniu, tarptautiniu, konsensuso ir teisių į lygybę nulemtu požiūriu, suformuotas IHRA apibrėžimo pagrindas. Netrukus po ketvirtosios, paskutinės Stokholmo konferencijos, Europos rasizmo ir ksenofobijos kontrolės centras (EUMC) atliko antisemitizmo Europos Sąjungoje tyrimą, per kurį greitai paaiškėjo, kad neturima bendro ir išsamaus apibrėžimo. Todėl EUMC vadovė kreipėsi į antisemitizmo ekspertus prašydama padėti jį suformuluoti. Ekspertai rėmėsi per Stokholmo konferencijas suformuotu pagrindu ir suformulavo darbinį EUMC antisemitizmo apibrėžimą (toliau – **EUMC apibrėžimas**), 2005 m. oficialiai priimtą EUMC. Vėliau EUMC apibrėžimo pagrindu ir suformuluotas IHRA apibrėžimas.

Kanada intensyviai dalyvavo įvairiuose IHRA apibrėžimo formulavimo etapuose. Pirmasis Kanados vyriausybės Specialusis pasiuntinys Holokausto aukų atminimo išsaugojimui ir kovai su antisemitizmu (toliau – **specialusis pasiuntinys**), gerb. Irvinas Cotleris, atstovavo Kanadai Stokholmo konferencijose ir, kartu su profesoriumi Elie Wieseliu ir Švedijos ministro pirmininko pavaduotoju Peru Ahlmarku, daug prisidėjo rengiant nuostatas, kurios buvo pradiniai apibrėžimo formulavimo elementai. Kanados teisių ir laisvių chartija (toliau – **chartija**) rengiant apibrėžimą buvo naudojama kaip pagalbiniai rėmai. IHRA apibrėžime tiesiogiai panaudotos formuluotės iš 2010 m. Otavos kovos su antisemitizmu protokolo (toliau – **Otavos protokolas**), įskaitant vienuolika iliustracinių pavyzdžių.²⁷ Beje, Otavos protokolo svarbą dar kartą patvirtinančiam pasiūlymui vienbalsiai pritarė visos didžiosios Kanados partijos ir patvirtino parlamentas.²⁸

26. Švedijos vyriausybė, „Tarptautinio Stokholmo forumo konferencijos, 2000–2004 m.“, 2006 m., <https://www.government.se/contentassets/66bc8f513e67474e96ad70c519d4ad1a/the-stockholm-international-forum-conferences-2000-2004>.

27. Otavos kovos su antisemitizmu protokolas, 2010 m., <https://antisemitism.org.uk/wp-content/uploads/2020/06/ottawa.pdf>.

28. Kanados parlamentas, Bendruomenių rūmų svarstymai, 41-asis parlamentas, 2-oji sesija, 147 t., Nr. 179, 2015 m. vasario 25 d., p. 11676, <https://www.ourcommons.ca/documentviewer/en/41-2/house/sitting-179/journals>.

Kai pats aljansas 2016 m. konsensuso pagrindu patvirtino IHRA apibrėžimą, jis greitai tapo plačiausiai pripažintu antisemitizmo apibrėžimu pasaulyje. Nors yra kitų apibrėžimų, tik IHRA apibrėžimą oficialiai priėmė arba jam pritarė 43 šalys, kelios tarptautinės organizacijos, daug pilietinės visuomenės organizacijų.²⁹ Kanada jį priėmė 2019 m., įtraukdama į Kanados kovos su rasizmu strategiją.³⁰ Apibrėžimą Kanadoje priėmė kelios provincijos, savivaldybės, pilietinės visuomenės organizacijos ir švietimo įstaigos.³¹

29. Tarptautinis Holokausto aukų atminimo aljansas, „Darbinis antisemitizmo apibrėžimas“, <https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-antisemitism>.

30. Kanados vyriausybė, „Pamatas pokyčiams: 2019–2022 m. Kanados kovos su rasizmu strategija“, 2019 m., <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/campaigns/anti-racism-engagement/anti-racism-strategy.html>; darbinis Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso apibrėžimas buvo dar kartą patvirtintas 2024–2028 m. Kanados kovos su rasizmu strategijoje: <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/combating-racism-discrimination/canada-anti-racism-strategy.html>.

31. D priede pateikta lentelė, kurioje nurodyti apibrėžimą priėmę Kanados valdžios organai ir kiti subjektai.

KAM SKIRTAS VADOVAS

IHRA apibrėžimas kaip šaltinis padeda atpažinti antisemitines išraiškas, elgesį, ketinimus ir poveikį. Toliau nurodyta, kam skirtas šis vadovas.

1. Padėti Kanados gyventojams suprasti, **ką reiškia apibrėžimas**.
2. Pateikti neprivalomas **gaires, kaip taikyti apibrėžimą**, kad jis tarnautų kaip veiksminga priemonė siekiant spręsti antisemitizmo problemą ir kovoti su ja.

Toliau nurodyta, kas konkrečiau pateikiama vadove.

- **Paaiškinamas** IHRA apibrėžimas ir pateikiami konkretūs pavyzdžiai iš Kanados, kaip ir kada jį reikėtų naudoti.
 - Vadove paaiškinamos **keturios** IHRA apibrėžimą **kartu sudarančios dalys**:
 1. trumpas pagrindinis apibrėžimas (toliau – **pagrindinis apibrėžimas**);
 2. iliustracinių pavyzdžių preambulė (toliau – **preambulė**);
 3. vienuolika iliustracinių pavyzdžių (toliau – **ilustraciniai pavyzdžiai**);
 4. priedas prie iliustracinių pavyzdžių (toliau – **priedas**).
 - Vadove aprašomi konkretūs antisemitizmo Kanadoje atvejai.
 - Tai realūs antisemitizmo atvejai, suskirstyti pagal jiems artimiausius iliustracinius pavyzdžius.
- **Pristatomas** praktinis apibrėžimo taikymas, išskaidžius į šias sritis:
 - teisėsauga;
 - teisinė sistema;
 - švietimo darbuotojai ir įstaigos;
 - vyriausybės programos;
 - darbovietės;
 - pilietinė visuomenė.
- **Pateikiami** prieinami ir lengvai suprantami šaltiniai, kuriuose paaiškinamas IHRA apibrėžimas ir kaip jį reikėtų naudoti.
 - A priede pateikiama IHRA apibrėžimo versija su komentarais.
 - B priede aptariami dažniausi neteisingo IHRA apibrėžimo vertinimo variantai.
 - C priede pateikiama lentelė su Kanados valdžios organais ir kitais subjektais, priėmusiais IHRA apibrėžimą arba jam pritarusiais.

Kartu vadove siekiama aptarti IHRA apibrėžimui taikomą kritiką, galinčią kilti iš neteisingo supratimo, kaip jį reikėtų naudoti praktikoje. Vadove siekiama išsklaidyti tokį neteisingą supratimą tiek per praktinius pavyzdžius, kaip galima taikyti apibrėžimą, tiek paaiškinant, kur apibrėžime brėžiama riba tarp to, kas yra antisemitizmas ir kas ne, ypač su Izraeliu susijusio antisemitizmo kontekste. Labai svarbu, kad naudojant IHRA apibrėžimą būtų taikomas niuansuotas, faktais pagrįstas procesas, kuriame atsižvelgiama į kontekstą.

APIE IHRA APIBRĖŽIMĄ

IHRA apibrėžimą sudaro keturios dalys: pagrindinis apibrėžimas, preambulė, iliustraciniai pavyzdžiai ir priedas. Taikant apibrėžimą visas keturias dalis reikia skaityti ir interpretuoti kartu. Toliau išsamiai paaiškinama kiekviena iš keturių dalių ir pateikiami patarimai, kaip suprasti IHRA apibrėžimą kaip visumą.

1. Pagrindinis apibrėžimas

Pirmoji IHRA apibrėžimo dalis yra pagrindinis apibrėžimas, pateikiamas toliau.

Antisemitizmas – tai tam tikra samprata apie žydus, kuri gali būti išreikšta kaip neapykanta žydams. Žodinės ir fizinės antisemitizmo apraiškos nukreipiamos prieš asmenis, kurie yra arba nėra žydai, ir (arba) jų turtą, prieš žydų bendruomenių institucijas ir religinius objektus.

Pagrindinis apibrėžimas suformuluotas labai plačiai. Taip pasirinkta sąmoningai, nes antisemitizmo apraiškų ir variacijų buvo ir tebėra labai įvairių. Žinomas kaip „seniausia neapykanta“ pasaulyje, antisemitizmas per tūkstančius metų nuolat kito ir šiandien tebekinta. Siekiant užfiksuoti antisemitizmo plotį ir nuolatinį kismą, reikėjo panašiai plataus pagrindinio apibrėžimo.

Būtent dėl pagrindinio apibrėžimo platumo, sąlygoto paties antisemitizmo platumo, būtina preambulė, iliustraciniai pavyzdžiai ir priedas. Pagrindinis apibrėžimas – tai teorinė bazė, padedanti suprasti, kas yra antisemitizmas. O kiti trys IHRA apibrėžimo elementai nurodo praktinio taikymo gaires.

2. Iliustracinių pavyzdžių preambulė

Antra IHRA apibrėžimo dalis yra preambulė, suskirstyta į tris skiltis. Preambulė yra įžanga prieš iliustracinius pavyzdžius. Ji pateikia rėmus ir kontekstą, kaip pavyzdžius suprasti ir taikyti.

Pirma preambulės skiltis

Siekiant palengvinti IHRA darbą, toliau pateikti iliustraciniai pavyzdžiai.

Antra preambulės skiltis

- Tokios apraiškos gali būti nukreiptos prieš Izraelio valstybę, suvokiamą kaip žydų visumą. Tačiau panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu.
- Antisemitizme žydai dažnai kaltinami sąmokslu pakenkti žmonijai, jis dažnai naudojamas kaltinant žydus dėl visokio blogio. Jis išreiškiamas žodžiais, raštu, vizualine forma, veiksmais, jam pasitelkiami grėsmingi stereotipai ir neigiami charakterio bruožai.

Trečia preambulės skiltis

Šiuolaikiniai antisemitizmo pavyzdžiai viešajame gyvenime, žiniasklaidoje, mokyklose, darbe ir religijos srityje gali apimti, atsižvelgiant į bendrą kontekstą, nurodytuosius toliau, bet jais neapsiribojant.

Pirma preambulės skiltis

1. Siekiant palengvinti IHRA darbą, toliau pateikti iliustraciniai pavyzdžiai.

Pirmoje preambulės skiltyje pristatomi iliustraciniai pavyzdžiai ir paaiškinama jų funkcija IHRA apibrėžimo rėmuose. Iš iliustracinių pavyzdžių pavadinimo aišku, kad tai iliustraciniai orientyrai, kaip atpažinti antisemitizmą. Kiekvienas iš vienuolikos pavyzdžių žymi tipinę antisemitizmo apraišką. Pirmieji pavyzdžiai apima tradiciškesnes antisemitizmo formas, o paskesni – šiuolaikiškesnes.

Antra preambulės skiltis

Pirma dalis

2. a. Tokios apraiškos gali būti nukreiptos prieš Izraelio valstybę, suvokiamą kaip žydų visumą. Tačiau panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu.

Pirmoje antrosios preambulės skilties pusėje kalbama apie ryšį tarp antisemitizmo ir Izraelio valstybės. Jame nurodoma, kad „panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu“. Tai labai svarbu, nes tokia formuluotė nustato slenkstį, kokia Izraelio kritika **neperžengia** antisemitizmo ribos. Riba brėžiama remiantis diskriminacijos samprata, t. y. nepateisinamu skirtingu traktavimu tam tikru pagrindu. Šiuo atveju pagrindas tai, kad Izraelis yra vienintelė žydų valstybė iš 193 Jungtinėms Tautoms priklausančių valstybių.

Pravartu panagrinėti atvirkštinį šio teksto variantą. **Kitokia** nei visoms kitoms valstybėms Izraeliui taikoma kritika aiškiai yra skirtingas traktavimas ir natūralu daryti prielaidą, jog skirtingą traktavimą lemia viena unikali Izraelio savybė tarp visų kitų valstybių: kad jis – vienintelė žydų valstybė pasaulyje. Iš to matosi, kaip Izraelio kritikavimas, kuris nepanašus į taikomą bet kuriai kitai šaliai, laikytinas antisemitiniu.

O štai Izraelio kritikavimo, panašaus į, tarkime, sulaukiamą Kanados, nereikėtų laikyti antisemitiniu. Tai gali apimti vyriausybės ar jos politikos kritikavimą. Tokia kritika nesusijusi su diskriminacija, nes žydų valstybė nėra traktuojama kitaip nei bet kuri kita valstybė. Būtent dėl to, kad nėra diskriminacijos, darytina išvada, kad tokios kritikos nereikėtų laikyti antisemitine.

2. b. Antisemitizme žydai dažnai kaltinami sąmokslu pakenkti žmonijai, jis dažnai naudojamas kaltinant žydus dėl visokio blogio. Jis išreiškiamas žodžiais, raštu, vizualine forma, veiksmais, jam pasitelkiami grėsmingi stereotipai ir neigiami charakterio bruožai.

Antroje antrosios preambulės skilties pusėje apibūdinama, kad antisemitizmas dažnai pasireiškia per sąmokslų teorijas, sąmokslininkų mąstymą ir atpirkimo ožių paiešką, kaltinant žydus dėl bet kokių arba visų visuomenės negerovių. Pirmasis Kanados specialusis pasiuntinys, gerb. Irvinas Cotleris, nurodo, kad antisemitizmas kyla iš įsivaizdavimo esą žydai, kaip atskiri asmenys ir kaip kolektyvas, yra „visko, kas gera, priešai ir visko, kas bloga, įsikūnijimas“. ³²

32. Bryanas Borzykowski, „Stebime didžiausią antisemitizmo išvešėjimą per 50 metų: Irvinas Cotleris apie pasaulinį blogį“, „National Post“, 2023 m. spalio 11 d., <https://nationalpost.com/news/world/israel-middle-east/highest-rise-of-antisemitism-in-50-years-irwin-cotler>.

Panašiai 2016 m. sakydamas kalbą Europos Parlamente, buvęs vyriausiasis Tautų Sandraugos rabinas, Lordas Jonathanas Sacksas, pastebėjo, kad „per visą istoriją, kai žmonės siekė pateisinti antisemitizmą, jie tai darė pasinaudodami aukščiausiu galimu autoriteto šaltiniu atitinkamoje kultūroje“. ³³ Daug šimtmečių, kai aukščiausias autoritetas visuomenei buvo religija, antisemitizmą pateisindavo religiniu pagrindu. Antai žydų bendruomenių išvaymas ir žudymas Europoje buvo pateisinamas demonizuojant žydus kaip „Kristaus žudikus“. Kai aukščiausio visuomenės autoriteto vietą užėmė mokslas, antisemitizmą pradėta teisinti pseudomokslinėmis teorijomis. Pavyzdžiui, nacių ideologija rėmėsi pseudomokslinėmis rasės ir socialinio darvinizmo teorijomis, vaizduodama žydus kaip už žmogų žemesnius parazitus, nusipelnčius genocido. Šiais laikais, kai aukščiausias autoriteto šaltinis yra žmogaus teisės, antisemitizmas dažnai pateisinamas prisidengus žmogaus teisėmis. Antai Izraelio žydų vaizdavimas, kad jie genocidiniai, naujakurių kolonializmo, apartheidiniai engėjai, ne kartą naudotas pateisinant smurtą prieš Izraelio civilius ir jų ėmimą įkaitais, įskaitant Kanados kilmės izraeliečius. ³⁴

Šis preambulės sakinyss taip pat padeda paaiškinti, kodėl JT specialusis pranešėjas dėl religijos ar tikėjimo laisvės, Ahmedas Shaheedas, antisemitizmą 2019 m. pavadino „nuodais demokratijai“. ³⁵ Antisemitizmas paprastai kaip vėtrungė yra „pagrindinis ženklas“, rodantis augantį visuomenės nepakantumą ir išankstines nuostatas. ³⁶ Kadangi antisemitizmas paprastai apima nepelnytą žydų kaltinimą dėl visuomenės blogybių, užuot nusitaikius į tikrąsias priežastis, visuomenės nebesugeba šalinti tų tikrųjų priežasčių. Demokratinėse šalyse tai kelia rimtą grėsmę demokratinėms normoms ir institucijoms.

33. Rabinas Jonathanas Sacksas, „Mutuojantis virusas: suprasti antisemitizmą“, kalba Europos Parlamente, 2016 m. rugsėjo 27 d., <https://rabbisacks.org/videos/mutating-virus-understanding-antisemitism/>.

34. Ranas Ukashi, „Sionizmas, imperializmas ir čiabuviškumas Izraelyje / Palestinoje: kritinė analizė“, „Peace and Conflict Studies 25“, Nr. 1, 2018 m., p. 19-23, DOI: 10.46743/1082-7307/2018.1442; „Per „Hamas“ išpuolį prieš Izraelį žuvusių kanadiečių skaičius pasiekė penkis“, „Reuters“, 2023 m. spalio 15 d., <https://www.reuters.com/world/canadas-dead-hamas-attack-israel-rises-five-2023-10-15>.

35. Ahmedas Shaheedas, „Specialiojo pranešėjo dėl religijos ar tikėjimo laisvės ataskaita“, 2019 m. rugsėjo 20 d., A/74/358, <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n19/289/00/pdf/n1928900.pdf?token=7AKxOr3d2UNzLAz1du&fe=true>.

36. Helsinkio komisija, „Pavojingai augantis antisemitizmas ir jo grėsmė demokratijai“, CSCE, 2022 m. gruodžio 13 d., <https://www.csce.gov/wp-content/uploads/2023/01/1213-The-Alarming-Rise-in-Anti-Semitism-and-Its-Threat-to-Democracy.pdf>; „Facing History and Ourselves“, „Antisemitizmas ir jo poveikis“, „Atsigręžti į istoriją ir save“, https://www.facinghistory.org/sites/default/files/2022-08/Explainer_Antisemitism_and_Its_Impacts.pdf.

Trečia preambulės skiltis

3. Šiuolaikiniai antisemitizmo pavyzdžiai viešajame gyvenime, žiniasklaidoje, mokyklose, darbe ir religijos srityje gali apimti, atsižvelgiant į bendrą kontekstą, nurodytuosius toliau, bet jais neapsiribojant.

Trečioje preambulės skiltyje rašoma „gali apimti <...> bet jais neapsiribojant“ siekiant paaiškinti, kad nors iliustraciniai pavyzdžiai pateikia paplitusius šių laikų antisemitizmo pavyzdžius, tai nėra baigtinis sąrašas. Ir šiuo atveju priežastis – daugybė skirtingų antisemitizmo apraiškų ir nuolatinis jo kismas. Tokia preambulės formuluotė padeda paaiškinti, kuo konkretni, praktiniai iliustraciniai pavyzdžiai skiriasi nuo pagrindinio apibrėžimo, kuriuo siekiama pateikti plačią bazę, apimančią, kaip jau minėta, visas antisemitizmo apraiškas.

Taip pat svarbu, jog trečioje skiltyje konkrečiai nurodoma, kad reikia atsižvelgti į bendrą kontekstą. Taigi taikant iliustracinius pavyzdžius svarbu nepamiršti konteksto. Galimi atvejai, kai vienuose kontekstuose antisemitine laikytina išraiška ar elgesys, kituose tokia nebus. Visų keturių IHRA apibrėžimo dalių vertinimas imant kaip visumą gali padėti nustatyti, kas yra antisemitizmas ir kas ne.

3. Iliustraciniai pavyzdžiai

Trečia IHRA apibrėžimo dalis – iliustraciniai pavyzdžiai. Tai vienuolika pavyzdžių, pristatančių paplitusias šiuolaikines antisemitizmo formas. Vienos formos atėjo iš senovės, kitos atsirado naujesniais laikais. Kaip nurodoma preambulėje, iliustraciniai pavyzdžiai nėra baigtinis sąrašas ir neapima visų antisemitizmo formų.

Perspėjimas dėl turinio: kai kuriems žmonėms pateikiami vaizdai ir konkretūs atvejai gali sukelti stiprias emocijas dėl atviro turinio.

1 pavyzdys. Raginama, padedama žudyti žydus ar jiems kenkti arba tai pateisinama dėl radikalios ideologijos arba ekstremistinio požiūrio į religiją.

Antisemitiška ne tik daryti psichologinę ir fizinę žalą žydams ir jais laikomiems žmonėms, bet ir skatinti, kurstyti, šlovinti tokių elgesį, jo reikalauti ir (arba) jam talkininkauti.³⁷ Tai atitinka tiek Kanados, tiek tarptautinius teisinius principus, kai patarimai, pagalba ir talkininkavimas neteisėtiems veiksams patys savaime gali būti neteisėti veiksmai.³⁸ Tokių veiksmų motyvai gali būti politiniai, ideologiniai arba religiniai. Antisemitizmas – įprasta tema kraštutinėje politikoje ir radikaliose ideologijose, nors pastaraisiais metais ji tampa vis populiareesnė.³⁹

Konkretūs atvejai

Viktorija, Britų Kolumbija, 2020 m. lapkričio mėn. Internetiniame pamoksle religinis lyderis pavadino žydus „beždžionių ir [kiaulių] broliais“ ir prašė Dievo „sudarstyti juos į gabalus“. ⁴⁰

Torontas, Ontarijas, 2023 m. gruodžio mėn. Vienos mokyklos tualete rasti vandalų užrašai „atsikratom žydų palaikių“, „Hitleris buvo teisus“ ir „#ŽudytiŽydus“.

Ontarijas, nuo 1977 m. iki šiol. Religinė grupė „Fatima Center“ paskelbė teiginius, kuriuose „visateisės pilietybės suteikimas žydams“ vadinamas „Šėtono planais prieš Bažnyčią“ ir kalbama apie „katalikų parėigą <...> priešintis žydų natūralizmui“. ⁴¹

37. Robertas S. Wistrichas, „Mirtina manija: antisemitizmas nuo senovės iki pasaulinio džihado“, Niujorkas, „Random House“, 2010 m.

38. Katharine Gelber, „Neapykantos kalba ir Australijos teisinė ir politinė aplinka“, iš leidinio „Hate Speech and Freedom of Speech in Australia“, red. Katharine Gelber ir Adrienne Stone, p. 2-19, Anandeilis, Naujasis Pietų Velsas, Australija, „Federation Press“, 2007 m.; Kanados baudžiamasis kodeksas, 21 skiltis, Kanados vyriausybė, <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/page-5.html#h-126421>; Kanados baudžiamasis kodeksas, 23.1 skiltis, Kanados vyriausybė, <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/page-5.html#h-126421>.

39. Ruth Wodak, „Radikalioji dešinė ir antisemitizmas“, iš leidinio „The Oxford Handbook of the Radical Right“, red. Jensas Rydgrenas, p. 1-24, Oksfordas, „Oxford University Press“, 2018 m. (Internetinis leidimas, 2018 m. vasario 5 d.).

40. Douglasas Toddas, „Kovingas imamas iš Viktorijos kelia nerimą Britų Kolumbijos musulmonams“, „Vancouver Sun“, 2020 m. gruodžio 17 d., <https://vancouversun.com/opinion/douglas-todd-b-c-muslims-rattled-by-confrontational-victoria-imam>.

41. „Gynybos ministras atmeta „antisemitinę konferenciją“, „CBC News“, 2013 m. rugpjūčio 29 d., <https://www.cbc.ca/news/politics/defence-minister-rebuffs-anti-semitic-conference-1.1414908>.

2 pavyzdys. Melagingi, nužmoginantys, demonizuojantys ar stereotipiniai tvirtinimai apie žydus kaip tokius arba žydų kaip kolektyvo galią, ypač, nors ne išimtinai, mitas apie pasaulio žydų sąmokslą arba kad žydai kontroliuoja žiniasklaidą, ekonomiką, vyriausybę ar kitas visuomenės institucijas.

Antisemitinėse išraiškose žydams dažnai priskiriami nekintami charakterio bruožai. Tokie stereotipai dažnai susiję su sąmokslininkiškomis pasaulėžiūromis ir įsitikinimų sistemomis, kurios žydus mato kaip kolektyvą, siekiantį kontroliuoti ir dominuoti. Kartais tai pasireiškia vaizdine forma. Atskiri žydai arba žydai kaip kolektyvas gali būti vaizduojami kaip pabaisos, kaip pasaulį apkėtęs aštuonkojis ar voras arba kaip virvelės tampanti pasislėpusi figūra. Žydai taip pat gali būti pateikiami kaip parazitai, kenkėjai, gyvūnai arba infestacija. Tokie vaizdai apima „žydų kiaulę“ („Judensau“) arba žydų vaizdavimą „žiurkėmis“ ar „vabzdžiais“. Daugelis tokių sąmokslų teorijų įkvėptų vaizdų pirmą kartą paminėti XX a. pradžioje pasirodžiusiame suklustotame dokumente „Siono išminčių protokolai“, kuris ir toliau leidžiamas visame pasaulyje.⁴²

Žydai dažniausiai vaizduojami kaip siekiantys galios bankininkystėje, žiniasklaidoje ir politikoje arba visa tai valdantys. Stereotipai apie žydų kontrolę ir galią apima žydų apibūdinimą, kad jie visi yra „baltieji“, „privilegiuoti“ ir „engėjai“, nepaisant daugybės šimtmečių žydų engimo ir rasizmo prieš juos istorijos⁴³ ir nepaisant to, kad nemažas pasaulio žydų procentas nesitapatina su baltaisiais ir taip savęs nepateikia, ypač Izraelyje.⁴⁴

Žydų demonizavimas ir nužmoginimas gali baigtis moralės inversija, kai priešintis ar kenkti žydams ir žydų bendruomenei laikoma moraliu ir etišku elgesiu. Kitaip tariant, jei žydai yra pavojingi, blogi ir galingi, jei jie kenkėjai ir maras, tai imtis priemonių prieš juos gali būti pateisinama ir matoma kaip moraliai teisinga.

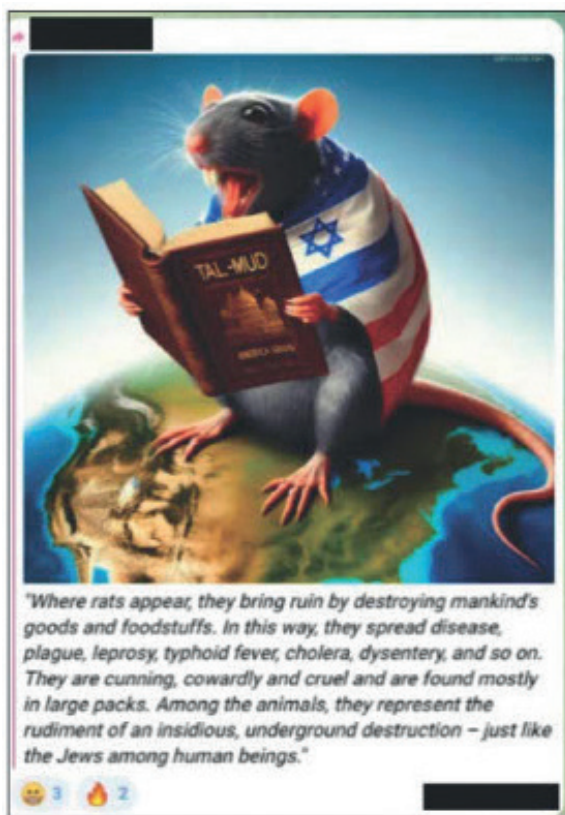
42. „Siono išminčių protokolai“ yra vienas iš liūdniausiai pagarsėjusių ir plačiausiai platinamų antisemitinių šių laikų leidinių. Dokumente, kuris išleistas Rusijoje XX a. pradžioje, aprašyti išgalvoti pasaulio žydų sąmokslų posėdžiai.

43. „„Išaiškinimas: antisemitizmas ir jo poveikis“, „Atsigręžti į istoriją ir save“, 2022 m. rugpjūčio mėn., https://www.facinghistory.org/sites/default/files/2022-08/Explainer_Antisemitism_and_Its_Impacts.pdf; Sabine von Mering ir Monika Hübscher, red., „Antisemitizmas socialiniuose tinkluose“, „Brandeis University Press“, 2021 m.

44. Noah Lewinas-Epsteinas ir Yinonas Cohenas. „Izraelyje gyvenančių žydų etninė kilmė ir tapatybė“. „Journal of Ethnic and Migration Studies 45“, Nr. 11, 2019 m. rugpjūčio 18 d., p. 2118–2137, <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1492370>.

Konkretūs atvejai

Kanada, 2024 m. sausio mėn. Vienas „Telegram“ naudotojas paskelbė vaizdą, kuriame žydai vaizduojami kaip graužikas, su citata, kuria raginama sunaikinti žydus taip apginant visuomenę. Vaizde matomas ir dvigubo lojalumo motyvas, nes graužikas apsigaubęs ir Izraelio, ir JAV vėliavomis.

*Torontas, Ontarijas, 2023 m. lapkričio mėn.
Neonacių grupėje paskelbtos skrajutės, kuriose žydai laikomi atsakingais už komunizmą, kapitalizmą, feminizmą ir LGBTQ2S+ priėmimą, laisvuosius mūrininkus.*

Torontas, Ontarijas, 2023 m. lapkričio mėn. Neonacių grupėje paskelbtos skrajutės, kuriose žydai laikomi atsakingais už komunizmą, kapitalizmą, feminizmą ir LGBTQ2S+ priėmimą, laisvuosius mūrininkus.

Pažink savo priešą

Edmontonas, Alberta, 2019 m. rugpjūčio mėn. „Edmonton Journal“ paskelbė (nors vėliau už tai atsiprašė) tradicinę karikatūrą, kurioje nupieštas žydas su didele nosimi, ilga barzda ir piktavališka išvaizda. Karikatūrinis personažas yra piniginėje, bandydamas pavogti duomenis. Karikatūros antraštėje parašyta „Kas tavo piniginėje?...“ Vaizdas primena žalingus stereotipus apie žydus kaip piktavalius, galingus, godžius ir nepatikimus versle.⁴⁵

KAS TAVO
PINIGINĖJE?...
*Įsilaužėlis
duomenų vagis*

3 pavyzdys. Žydų kaip tautos kaltinimas esą jie atsakingi už tikrus ar įsivaizduotus vieno žydo ar žydų grupės padarytus nusizengimus arba net už veiksmus, kuriuos padaro ne žydai.

Kai kuriose antisemitizmo išraiškose atskiri žydai arba žydų tauta kaltinami dėl tikrų arba įsivaizduojamų visuomenės blogybių, įskaitant karus, teroro išpuolius, pandemijas ir net ekstremalius orus. Tokie kaltinimai dažnai yra susiję su sąmokslu teorijomis, o jų išraiška randa vietas visame politiniame spektre, priklausomai nuo to, ką kaltintojas laiko blogiu ar neteisybe. Pavyzdžiui, XIX ir XX a. komunizmo priešininkai kaltino, kad žydai skleidžia komunizmą, o kapitalizmo priešininkai – kad žydai yra godūs kapitalistai.

Tarp dabartinių formų – žydų laikymas atsakingais, kad Rusija užpuolė Ukrainą, už imigraciją Šiaurės Amerikoje, už transatlantinę prekybą vergais ir rasinę nelygybę. O prieš tai žydai buvo laikomi atsakingais už buboninį marą, Pirmąjį ir Antrąjį pasaulinį karą, rugsėjo 11-osios teroristų išpuolį ir COVID-19 pandemiją.⁴⁶

45. Michaelas Fraimanas, „Atnaujinta: „Edmonton Journal“ atsiprašo už „antisemitinę“ karikatūrą“, „The Canadian Jewish News“, 2019 m. rugpjūčio 12 d., <https://thecjn.ca/news/edmonton-journal-apologizes-for-anti-semitic-cartoon/>.

46. „Išaiškinimas: antisemitizmas ir jo poveikis“, „Atsigręžti į istoriją ir save“, 2022 m. rugpjūčio mėn., https://www.facinghistory.org/sites/default/files/2022-08/Explainer_Antisemitism_and_Its_Impacts.pdf; Sabine von Mering ir Monika Hübscher, red., „Antisemitizmas socialiniuose tinkluose“, „Brandeis University Press“, 2021 m.

Konkretūs atvejai

Kanada, 2020–2021 m. Per COVID-19 pandemiją internete staiga padaugėjo antisemitizmo, žydus užsipuolant kaltinimais ir sąmokslų teorijomis apie COVID-19 pandemiją. Tarp jų buvo tvirtinimai esą žydai skleidžia virusą ir esą žydai iš viruso pelnosi. Tokios žymos su grotelėmis kaip #COVID1948 lygino Izraelio egzistavimą su COVID-19 sukeliančiu virusu ir buvo skleidžiama melaginga teorija esą Izraelis skiepia tik gyventojus žydus kitų sąskaita.

COVID plane visi sulig vienu aspektai – žydiški.

Ligų kontrolės centrų (CDC) direktorė Rochelle Walensky – žydė
 CDC direktorės pavaduotoja Anne Schuchat – žydė
 CDC administracijos vadovė Sherri Berger – žydė
 CDC medicinos reikalų direktorius Mitchellis Wolfe – žydas
 CDC Vašingtono biuro direktorius Jeffas Reczekas – žydas
 Už COVID reikalus atsakingas Jeffas Zientsas – žydas
 Vyresnysis patarėjas COVID klausimais Andy Slavittas – žydas
 Sveikatos ir socialinių reikalų (HHS) sekretorius Xavieras Becerra – žydas
 HHS sveikatos reikalų sekretoriaus padėjėja Rachel Levine (translytė) – žydė
 „Pfizer“ vadovas Albertas Bourla – žydas
 Vyriausiasis „Pfizer“ mokslininkas Mikaelas Dolstenas – žydas
 Vyriausiasis „Modernos“ mokslininkas Talas Zaksas – žydas
 „BlackRock“ generalinis direktorius Larry Finkas – žydas
 „BlackRock“ prezidentas Robas Kapito – žydas
 „Vanguard“ generalinis direktorius Mortimeris J. Buckley – žydas

„Blackrock“ ir „Vanguard“ – dvi didžiausios tiek „Pfizer“, tiek „GlaxoSmithKline“ akcininkės, taip pat praktiškai visų vyraujančių žiniasklaidos priemonių.

Atminkite... Teigusieji, kad „jei esate prieš judėjimo suvaržymus, esate prieš valstybės galią“, buvo tikrąja to žodžio prasme šabesgojai, vykdančys žydų valią. Tyčia ar netyčia.

Kanada, 2024 m. sausio mėn. Viename „Telegram“ kanale paskelbtas įrašas, kuriame skleidžiamas mitas apie Simono iš Trento nužudymą drenuojant kraują⁴⁷. Tai XV a. atsiradęs antisemitinis mitas, kuriame Trento žydų bendruomenė Italijoje melagingai kaltinta krikščionio berniuko nužudymu.

Kiek iš jūsų žino tragišką Simono iš Trento istoriją?

47. Mitai apie krikščionių kraują žydų ritualuose kilo iš pramanytų kaltinimų esą žydai žudė krikščionių vaikus ir (arba) naudojo jų kraują ritualams. Tokie mitai buvo naudojami kurstant (ir pakurstydavo) neapykantą prieš žydų bendruomenę, veddami prie žiaurių išpuolių prieš žydus ir jų išvairojimo iš miestų.

Kanada, 2023 m. gruodžio mėn. Neonacių grupė išdare Chanukos progra sveikinantį ženklą apklijavę jį skrajutėmis, kuriose žydai kaltinami dėl Holodomoro.⁴⁸

4 pavyzdys. Nationalsocialistinės Vokietijos ir jos šalininkų bei bendrininkų per Antrąjį pasaulinį karą vykdyto žydų tautos genocido (Holokausto) fakto, masto, mechanizmų (pvz., dujų kamerų) arba tyčios neigimas.

Antisemitizmas gali pasireikšti kaip Holokausto fakto ir tyčios neigimas, sumenkinimas arba rimtas iškreipimas.⁴⁹ Holokausto neigimas ir iškreipimas yra antisemitizmo forma, kuri apima Holokausto įrodymų ignoravimą arba diskreditavimą. Tai gali apimti mitus esą Sąjungininkai išrado Holokaustą po karo arba teiginius esą Holokaustas suklastotas „žydų naudai“ arba „sionistų“.⁵⁰

48. Holodomoras buvo XX a. 4-ojo dešimtmečio pradžioje Sovietų Sąjungos valdžios vykdytas ukrainiečių genocidas.

49. Holokaustas buvo nacių vadovaujamas Europos žydų genocidas, per kurį nužudyta apie šeši milijonai žydų, taip pat daug romų ir sinti, neigalių asmenų, politinių disidentų ir LGBTQ+ bendruomenės narių. Naciai su kolaborantais aukas sistemingai žudė įvairiais metodais, pavyzdžiui, naudojo dujų kameras, masinius šaudymus, prievartinį darbą ir mirties žygius; antisemitizmo propagavimas platinant teiginius, kuriuose atleistinu laikomas, neigiamas arba sumenkinamas Holokaustas, išskyrus privačius pokalbius, yra nusižengimas pagal Kanados baudžiamojo kodekso 319 skilties 2.1 punktą.

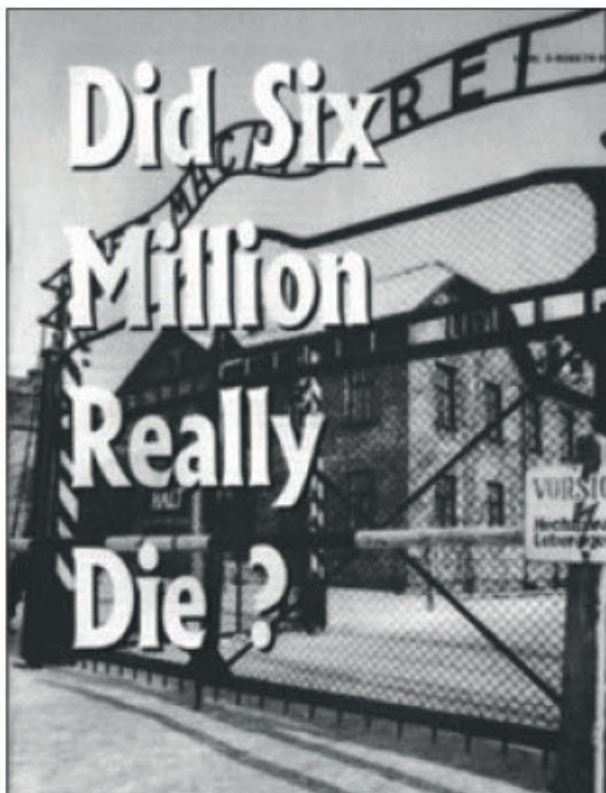
50. UNESCO, Jungtinės Tautos, „Pavojus istorijai: Holokausto neigimas ir iškreipimas socialiniuose tinkluose“, 2022 m., DOI: <https://doi.org/10.54675/MLSL4494>; Jungtinių Valstijų Holokausto memorialinis muziejus, „Kova su Holokausto neigimu: Holokausto neigimo kilmė“, „Holocaust Encyclopedia“, <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/combating-holocaust-denial-origins-of-holocaust-denial>.

Konkretūs atvejai

Džasperis, Alberta, 2016 m. liepos mėn. Buvusi federalinė politinė kandidatė paskelbė „YouTube“ vaizdo įrašą, kuriame Holokaustas neigiamas ir vadinamas „didžiausiu, pražūtingiausiu ir atkakliausiu melu istorijoje“. Kaip iš Vokietijos kilusi kanadietė, ji galiausiai buvo nuteista ir įkalinta Vokietijoje už neapykantos kurstymą.⁵¹

Torontas, Ontarijas, 2019 m. sausio mėn. Kas ketvirtį leidžiamo laikraščio, kuriame buvo propaguojamas Holokausto neigimas (taip pat antisemitiniai mitai apie krikščionių kraują žydų ritualuose, kiti antisemitiniai motyvai ir mizoginija) redaktorius ir leidėjas pripažinti kaltais dėl neapykantos prieš žydus ir moteris propagavimo. 2021 m. nuosprendį patvirtino Ontarijo aukščiausiasis teisingumo teismas.⁵²

Kanada, 1958–2005 m. Kanadoje gyvenantis vokiečių kilmės neonacis pamfletininkas nuolat propagavo Holokausto neigimą, įskaitant tokios neonacių literatūros kaip pamfletas „Did Six Million Really Die?“ („Ar šeši milijonai tikrai mirė?“) leidybą. 2005 m. jį deportavo į Vokietiją, Kanados federaliniam teismui priėmus sprendimą, kad jis kelia grėsmę nacionaliniam saugumui dėl ryšių su baltųjų viršenybę propaguojančiomis ir neonacių grupėmis. Vokietijoje jį įkalino už nusižengimus, susijusius su rasinės neapykantos kurstymu ir teršiamu mirusiųjų atminimu.⁵³

*Ar šeši milijonai tikrai mirė?
Tiesa*

51. „Buvusi Žaliųjų partijos kandidatė Vokietijoje pripažinta kalta dėl neapykantos kurstymo“, „CTV News“, 2018 m. spalio 26 d., <https://www.ctvnews.ca/canada/former-green-party-candidate-found-guilty-of-inciting-hatred-in-germany-1.4151579>.

52. Colinas Perkelis, „Atmesta antisemitinio ir mizoginiško leidinio „Your Ward News“ leidėjų apeliacija dėl nuteisimo“ CBC, 2021 m. birželio 14 d., <https://www.cbc.ca/news/canada/toronto/your-ward-news-lose-appeal-1.6064999>.

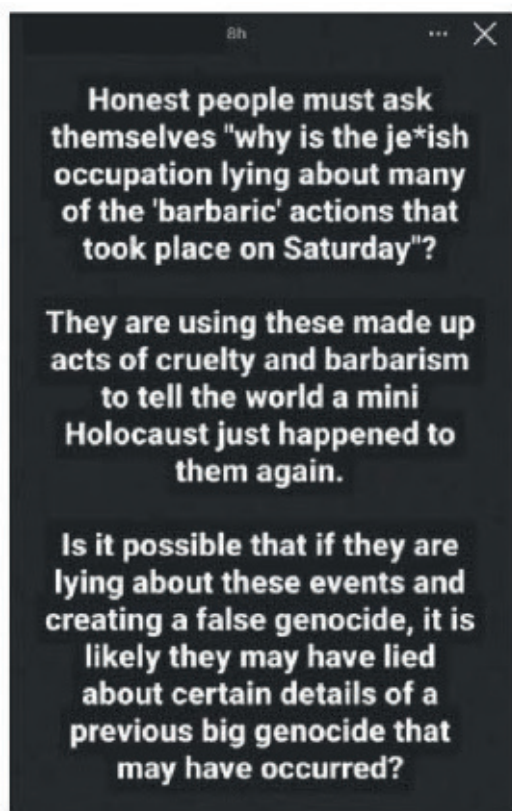
53. „Žmona pranešė, kad eidamas 79-uosius mirė Holokausto neigėjas Ernstas Zundelis“, „CBC News“, 2017 m. rugpjūčio 6 d., <https://www.cbc.ca/news/canada/toronto/ernst-zundel-dead-1.4237598>, <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/individual/ernst-zundel>.

5 pavyzdys. Žydų kaip tautos arba Izraelio kaip valstybės kaltinimas, kad išgalvojo arba perdėda Holokaustą.

Kaltinimas esą žydai kaip tauta ar Izraelis kaip valstybė išgalvojo arba išpūtė Holokaustą saviems tikslams yra kitas antisemitizmo pavyzdys. Teigiama esą žydai ar Izraelis turi tikslą sulaukti užuojautos, būti pateikti teigiamoje šviesoje, siekia pateisinti įsivaizduojamus blogus darbus ir pan. Tokia antisemitizmo forma dažnai yra susipynusi su Holokausto neigimu ar iškraipymu, taip pat kitais antisemitiniais sąmokslininkiškais mitais. Su tuo susiję ir kaltinimai esą žydai kalti dėl Holokausto; tai kaltininko ir aukos sukeitimo vietomis forma, kuria siekiama racionalizuoti ir pateisinti antisemitizmą. Susijusi ir Holokausto inversija, kai žydai ir Izraelis vaizduojami kaip naciai.⁵⁴ Tokie kaltinimai dažnai įtraukiami į bendras antisemitines kalbas esą žydai yra galingi ir blogi, nusipelnantys neapykantos, o ne pagarbos ir empatijos.

Konkretūs atvejai

Torontas, Ontarijas, 2023 m. spalio mėn. Mitingus per Izraelio ir „Hamas“ konfliktą propagavusi grupė paskelbė „Instagram“ pasakojimą, kuriame neigė spalio 7-osios žvėriškus „Hamas“ išpuolius, kartu abejodama, gal „žy[d]ai okupantai“ melavo apie „tam tikras ankstesnio didelio <...> genocido detales“, turbūt turėdama omenyje Holokaustą.⁵⁵

*Dori žmonės turi paklausti savęs: „Kodėl žy*ai okupantai meluoja apie daugelį „barbariškų“ veiksmų, padarytų šeštadienį?“*

Jie naudoja tą išgalvotą žiaurumą ir barbariškumą, kad galėtų pasakyti pasauliui esą prieš juos ką tik vėl įvyko mini Holokaustas.

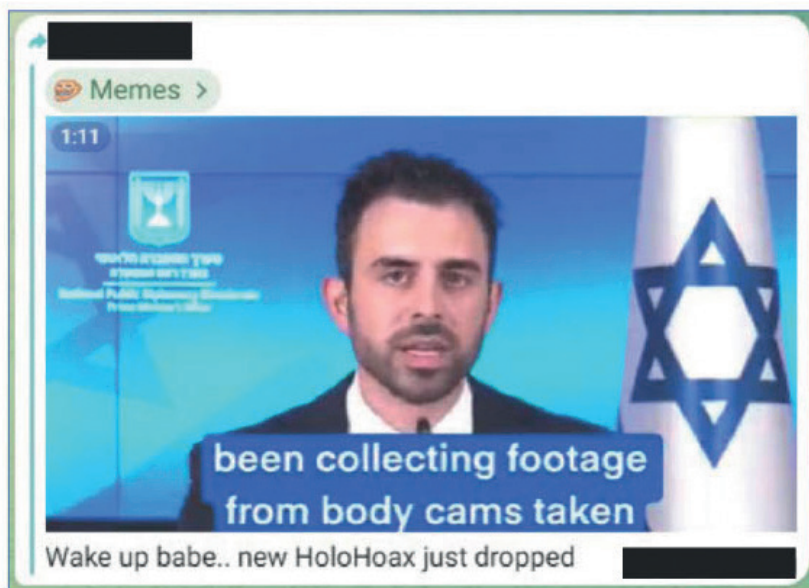
Ar gali būti, kad jei jie meluoja apie tuos įvykius ir kuria pramanytą genocidą, yra tikimybė, kad jie galėjo meluoti apie tam tikras ankstesnio didelio genocido, kuris gal ir buvo, detales?

54. Žr. 10 pavyzdį.

55. Stephanie Taylor, „Ar tikrai veikia Kanados įstatymas prieš Holokausto neigimą?“, „National Post“, 2023 m. lapkričio 20 d., <https://nationalpost.com/news/canada/is-canadas-law-against-holocaust-denial-actually-working>.

Ekvilis, Alberta, 1970–1982 m. Vidurinės mokyklos socialinių mokslų mokytojas mokė mokinius, kad žydai „sukūrė Holokaustą siekdami užuojautos“, taip pat mokė kitų antisemitinių dalykų. Galiausiai jį nuteisė už sąmoningai propaguojamą neapykantą pagal Kanados baudžiamojo kodekso 319 skirsnio 2 dalį ir jo nuteisimas patvirtintas reikšmingoje Kanados aukščiausiojo teismo byloje.⁵⁶

Kanada, 2023 m. spalio mėn. „Telegram“ naudotojas pasidalijo įrašu, kuriame buvo neigiamas ir „Hamas“ žvėriškumas per spalio 7-osios išpuolius, ir Holokaustas, naudojant Holokausto neigimo terminą „HoloHoax“.

Renkama filmuota medžiaga iš kūno kamerų, paimtų

Atsibuskime... turime naują „HoloHoax“

6 pavyzdys. Piliečių žydų kaltinimas, kad Izraeliui arba neva egzistuojantiems pasaulio žydų prioritetams jie ištikimesni nei savų valstybių interesams.

Šiame pavyzdyje minimas antisemitinis „dvigubo lojalumo“ motyvas, kai žydai vaizduojami kaip neištikimi piliečiai, tikrąjį lojalumą reiškiantys slaptam pasauliniam žydų planui arba Izraelio valstybei. Dvigubo lojalumo motyvas skatina nepasitikėjimą žydais ir jų atskirtį. Garsus istorinis pavyzdys – Alfredo Dreyfuso byla. 1894 m. žydų kilmės Prancūzijos karininkas A. Dreyfusas buvo apkaltintas tėvynės išdavyste, remiantis antisemitiniu dvigubos ištikimybės motyvu. Nors netrūko jo nekaltumą rodančių įrodymų, dėl stereotipinio žydų laikymo neištikimais ir išdavikais jį nepagrįstai nuteisė. Tokio tipo antisemitizmas išlieka ir šiandien. Antai per Kovos su šmeižtu lygos (ADL) „Global 100“ apklausą dėl antisemitizmo neseniai nustatyta, kad 41 proc. žmonių, kurie nėra žydai, sutinka arba iš dalies sutinka su teiginiu, kad „žydai ištikimesni Izraeliui nei šalims, kuriose gyvena“.⁵⁷

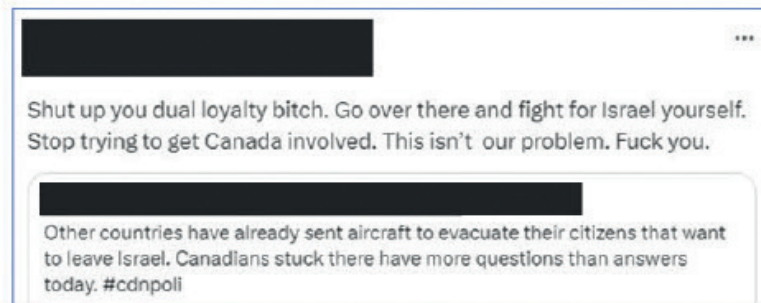
56. „R. v. Keegstra“, [1990] 3 S.C.R. 697.

57. Kovos su šmeižtu lyga, „Global 100“ apklausa, <https://global100.adl.org/map/>.

Konkretūs atvejai

Kanada, 2018 m. rugsėjo mėn. Buvęs kandidatas į federalinės partijos vadovus apkaltino parlamento narius žydus, kad yra „labiau atsidavę apartheidui Izraelyje nei savo ministrui pirmininkui ir saviems kolegoms iš liberalų frakcijos“. 58

Kanada, 2023 m. spalio mėn. Socialinio tinklo „X“ (anksčiau „Twitter“) naudotojas pavadino parlamento narę žydę „dvigubo lojalumo k**e“ ir liepė „kovoti už Izraelį pačiai“.

Užsikišk, dvigubo lojalumo kale. Varyk ten ir kovok už Izraelį pati. Gana bandyti įtraukti Kanadą. Tai ne mūsų problema.

Užsikrušk. Kitos šalys jau išsiuntė orlaivius evakuoti savo piliečių, norinčių išvykti iš Izraelio. Ten įstrigę kanadiečiai šiandien turi daugiau klausimų nei atsakymų. #cdnpoll

7 pavyzdys. Nepripažįstama žydų tautos apsisprendimo teisė, pavyzdžiui, teigiama esą Izraelio valstybės egzistavimas yra rasistinis sumanymas.

Jungtinių Tautų Chartijos 1 straipsnyje įtvirtintas „lygių teisių ir tautų apsisprendimo teisės“ principas. 59 Kaip sakė Martinas Lutheris Kingas Jr.: „neduoti žydams tokios pat teisės, apsisprendimo teisės, kokią suteikiame Afrikos tautoms ir visoms kitoms pasaulio tautoms <...> yra antisemitizmas“. 60 Selektysiaai nesuteikti žydų tautai apsisprendimo teisės kurti valstybę protėvių tėvynėje yra antisemitiška. Panašiai antisemitiška neigti, kad žydai yra čiabuviai ir turi nenutrūkstamus religinius ir istorinius ryšius su Izraelio žeme, sudarančius tos teisės pagrindą. 61

Svarbu žinoti, jog įsitikinimas, kad žydų tauta turi apsisprendimo teisę kurti valstybę protėvių tėvynėje (Izraelio žemėje), vadinamas sionizmu. 62 Tikintieji žydų tautos apsisprendimo teise Izraelio žemėje vadinami sionistais. Nors sionizmo terminas nukaltas XIX a., juo apibūdinama sąvoka egzistavo nuo seno, kai termino dar nebuvo. Tiesą sakant, nors beveik du tūkstančius metų (nuo maždaug 73 iki 1948 m. e. m.) žydų tauta neturėjo suverenumo ir autonomijos Izraelio žemėje, jų nuolat buvo Izraelyje, jie nuolat palaikė ryšį su juo, kaip ir troškimą grįžti į tėvynę. Toks ryšys giliai įsitvirtinęs žydų religijoje,

58. Neilas Mossas, „Partijų lyderiai palaiko parlamento narius liberalus, kaltinamus, kad jie ištikimesni Izraeliui nei Kanadai“, „The Hill Times“, 2018 m. rugsėjo 12 d., <https://www.hilltimes.com/story/2018/09/12/bipartisan-support-liberals-mps-housefather-levitt-anti-semitic-tweet/279736/>.

59. Jungtinės Tautos, Jungtinių Tautų Chartija, 1945 m. spalio 24 d., 1 straipsnis.

60. Seymouras Martinas Lipsetas, „Kvailių socializmas: kairė, žydai ir Izraelis“, „Encounter“, 1969 m. gruodžio mėn.

61. Werneris Eckas, „Bar Kochbos sukilimas iš romėnų perspektyvos“, „Journal of Roman Studies 89“, 1999 m., p. 76-89, <https://doi.org/10.2307/300735>; Barry Straussas, „Žydų šaknys Izraelio / Palestinos žemėje“, „Hoover Institution“, 2020 m., <https://www.hoover.org/research/jewish-roots-land-israel-palestine>.

62. Kaip sakė Ministras pirmininkas Justinas Trudeau: „Paprasčiausia forma sionizmas <...> tai tikėjimas, kad žydų tauta, kaip ir visos tautos, turi teisę spręsti dėl savo ateities.“ Justinas Trudeau, kalba per Jom Hašoa, 2024 m. gegužės 6 d., <https://www.cbc.ca/player/play/video/1.7195357>.

kultūroje, tradicijose ir įsitikinimuose. Nors ne visi žydai yra sionistai ir ne visi sionistai yra žydai, abi ypatybės yra natūraliai susijusios ir nemaža dalimi sutampa. Kaip jau minėta, dauguma Kanados žydų pritaria, kad Izraelis turi teisę egzistuoti kaip žydų valstybė, ir tyrimai rodo, kad už tai pasisako daugiau kaip 90 proc.⁶³

Kaip ir visus kitus iliustracinius pavyzdžius, skaitant ir interpretuojant šį pavyzdį svarbu nepamiršti pagrindinio apibrėžimo, preambulės ir prierašo suteikiamo konteksto. Be to, svarbu suprasti, kad žydų čiabuviškumo ir žydų tautos apsisprendimo teisės Izraelio žemėje pripažinimas neneigia palestiniečių ar kitų toje žemėje gyvenančių tautų apsisprendimo teisės.⁶⁴ Priešingai, tai sustiprina visų tautų apsisprendimo teisę pagal tarptautinę teisę.

Konkretūs atvejai

Kanada, 2023 m. gruodžio mėn. „Instagram“ įrašė teigiama esą „Negali būti antirasistas ir sionistas“ ir kad „Sionizmas yra rasistinis ir smurtinis naujakurių kolonializmo projektas...“

(Iliustracijos tekstas) Negali būti antirasistas ir sionistas. Sionizmas yra rasistinis ir smurtinis naujakurių kolonializmo projektas, siekiant etninio Palestinos išvalymo nuo palestiniečių, įskaitant genocidą!

Viena mano plakato šiandienos mitingui ir eitynėms pusė. NEGALIME leisti sionistams tildyti mūsų šia tema. Tai pats svarbiausias elementas si_on_istinio izr@elio vykdomos okup@cijos, etninio valymo ir g€nocido kritikoje ir ardyje. (1 iš 2)

#gaza #genocidasgazoje #paliaubos #paliaubosdabar #ašsupalestina #laisvėpalestinai (turi būti jaustukai) #laisvėpalestinai #genocidas #etninis valymas #nakba

63. Robertas Brymas, „2024 m. žydų ir Izraelio apklausa: dar dešimt įžvalgų“. Kanados žydų tyrimai, 2024 m., https://cjs.journals.yorku.ca/index.php/cjs/jewsandisrael2024#_ftnref8.

64. Ranas Ukashi, „Sionizmas, imperializmas ir čiabuviškumas Izraelyje / Palestinoje: kritinė analizė“, „Peace and Conflict Studies 25“, Nr. 1, 2018 m., p. 21-23, DOI: 10.46743/1082-7307/2018.1442.

Kanada, 2023 m. spalio mėn. Protesto organizatorius socialiniame tinkle „X“ (anksčiau „Twitter“) parašė, kad „Izraelis neturi teisės egzistuoti“ ir kad „žydams <...> reikia tai pripažinti“.

#Gaza išgirskite tikrą Palestinos istoriją iš sionistų šeimos užauginto eksperto. Studijuodami istoriją, politiką ir žmogaus teises suprasite, kad Palestina yra šalis, priklausanti palestiniečiams, o Izraelis neturi teisės egzistuoti. Žydai ir pasaulis turi pripažinti šį faktą ir žmogaus teisių pažeidimus.

Šį įrašą paskelbė paskyra, kurios veikimas sustabdytas. Sužinokite daugiau.

8 pavyzdys. Taikomi dvigubi standartai reikalaujant iš jos elgesio, kokio nesitikima ar nereikalaujama iš jokios kitos demokratinės tautos.

Dvigubi standartai, kai Izraeliui taikomi kiti standartai nei kitoms demokratinėms valstybėms, yra diskriminacija. Šį iliustracinį pavyzdį galima suprasti kaip preambulės teksto, kuriame paaiškinama, kad „panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu“, inversiją. Kartu tuo nubrėžiama riba, kada Izraeliui taikoma kritika jau antisemitizmas, kada ji virsta nebe teisėta, o diskriminacine kritika.

Nustatymas, ar taikomi dvigubi standartai, yra natūraliai santykinis. Dažnai reikia atsižvelgti ne tik į išraiškos ir elgesio turinį, bet ir į dažnumą ir mastą.

Dvigubų standartų taikymas Izraeliui dažnai pasireiškia neproporcingu, kartais manijos lygio, Izraelio kritikavimu, palyginti su kitomis šalimis. Tai ir atvejai, kai Izraeliui taikomi standartai, kurie kitoms valstybėms netaikomi, ir dažnai apima antisemitinių motyvų naudojimą. Kita įprasta taktika – demonizuoti Izraelį, paprastai vartojant nužmoginančią, perdėtą ar tulžingą kalbą, kad Izraelis būtų nupieštas itin neigiamoje šviesoje. Atskira ir paplitusi problema yra Izraelio valstybės delegitimizacija, kai abejojama Izraelio teise egzistuoti arba raginama jį sunaikinti.⁶⁵

65. Matthiasas J. Beckeris, „Antisemitizmas skaitytojų komentaruose: analogijos atsiskaitymui su praeitimi“, Kamas, „Palgrave Macmillan“, 2021 m., p. 103-108, <https://doi.org/10.1007/978-3-030-70103-1>; Kanados vyriausybė, „Ministro pirmininko J. Trudeau pastabos per „United Jewish Appeal“ iškilmingą „Top Gifts“ renginį“, 2019 m. balandžio 2 d. pasakyta kalba, <https://www.pm.gc.ca/en/videos/2019/04/02/prime-minister-trudeau-delivers-remarks-united-jewish-appeal-top-gifts-dinner>; Robertas S. Wistrichas, „Mirtina manija: antisemitizmas nuo senovės iki pasaulinio džihado“, Niujorkas, „Random House“, 2010 m., p. 465-469.

Konkretūs atvejai

Piterboras, Ontarijas, 2024 m. vasario mėn. Pirmosios „Race Across America“ laimėjusios moters, kuri yra iš Izraelio kilusi kanadietė, gautas kvietimas į Tarptautinei moterų dienai skirtą renginį Piterbore, Ontarijuje, buvo atšauktas sulaukus aktyvistų spaudimo, šiems sužinojus, kad ji, kaip privaloma Izraelio piliečiams, tarnavo Izraelio gynybos pajėgose (IDF). Pranešime ji planavo pasakoti, kokius asmeninius ir profesinius iššūkius įveikė kaip aukšto lygio sportu užsiimanti moteris. Politinė ideologija buvo nesusijusi su jos kalbos turiniu, tačiau dėl ankstesnės privalomos tarnybos IDF jai skirtas kvietimas buvo atšauktas. Izraelio piliečiams taikoma kolektyvinė atsakomybė už bet kokius jų vyriausybės veiksmus ar politiką yra dvigubas standartas, netaikomas su kitomis demokratinėmis valstybėmis susijusiems asmenims.⁶⁶

Otava, Ontarijas, 2024 m. balandžio mėn. „Instagram“ įrašė, parašytame vykstančio Izraelio ir „Hamas“ konflikto kontekste, buvo teigiama esą „sionistų vykdomas genocidas yra didžiausias agresijos veiksmas. Jis yra pagrindinė smurto priežastis“. Vienintelę atsakomybę užkraunant Izraeliui ir kaltinant sionizmą, kad jis – pagrindinė smurto priežastis, paneigiamas neišprovokuotas spalio 7-osios įvykių žvėriškumas ir tai, kad kaip demokratinė valstybė Izraelis, kaip ir visos kitos, turi teisę gintis vykstant karui.⁶⁷

9 pavyzdys. Su klasikiniu antisemitizmu siejamų simbolių ar vaizdų (pvz., teiginių esą žydai nužudė Jėzų arba mitų apie krikščionių kraują žydų ritualuose) naudojimas apibūdinant Izraelį ar jo gyventojus.

Antisemitiniai motyvai, simboliai ir vaizdai šimtmečiais niekur nedingsta iš dalies dėl to, kad prisitaiko prie atitinkamų laikų normų ir situacijų. Šiandien ne vieną šimtmetį gyvuojantys antisemitiniai motyvai vėl naudojami puolant Izraelį, izraeliečius ir sionistus. Daugeliu atvejų tai paprasčiausias tų pačių kaip aprašytos 1, 2 ir 3 pavyzdyje antisemitizmo formų taikymas, tik vietoj „žydai“ įrašius „Izraelis“, „izraeliečiai“ arba „sionistai“.

Klasikinio antisemitizmo taikymas Izraeliui ir izraeliečiams apima teiginius esą Izraelis atsakingas už teroristų išpuolius, pandemijas ir policijos žiaurumą Šiaurės Amerikoje.⁶⁸ Kartu tai kartais apima mitų apie krikščionių kraują žydų ritualuose pritaikymą,⁶⁹ pavyzdžiui, kaltinant Izraelį arba izraeliečius, kad jie „vaikų žudikai“ ir „organų vagys“. Klasikinių antisemitinių motyvų taikymas izraeliečiams gali įgauti

66. „National Post Staff“, „Dėl tarnybos IDF dviratininkė žydė iš Britų Kolumbijos nebekviečiama į Tarptautinei moterų dienai skirtą renginį“. „National Post“, 2024 m. vasario 20 d., <https://nationalpost.com/news/canada/leah-goldstein-international-womens-day>.

67. „Anti-Imperialist Alliance“, „Instagram“, 2024 m. balandžio 13 d., 20.10 val.

68. Kelly W. Sundbergas, Lauren M. Mitchell ir Danas Levinsonas, „Sveikata, religingumas ir neapykanta: COVID-19 poveikio pasaulio žydams tyrimas“, „Journal of Religion and Health“ 62, Nr. 1, 2023 m., p. 428-443, <https://doi.org/10.1007/s10943-022-01692-5>; Sethas G. Jonesas, „Kraštutinės dešinės ekstremizmo populiarėjimas Jungtinėse Valstijose“, CSIS informacija, Strateginių ir tarptautinių tyrimų centras, 2018 m. lapkričio mėn., <https://www.csis.org/analysis/rise-far-right-extremism-united-states>; „Išaiškinimas: antisemitizmas ir jo poveikis“, „Atsigręžti į istoriją ir save“, 2022 m. rugpjūčio mėn., https://www.facinghistory.org/sites/default/files/2022-08/Explainer_Antisemitism_and_Its_Impacts.pdf.

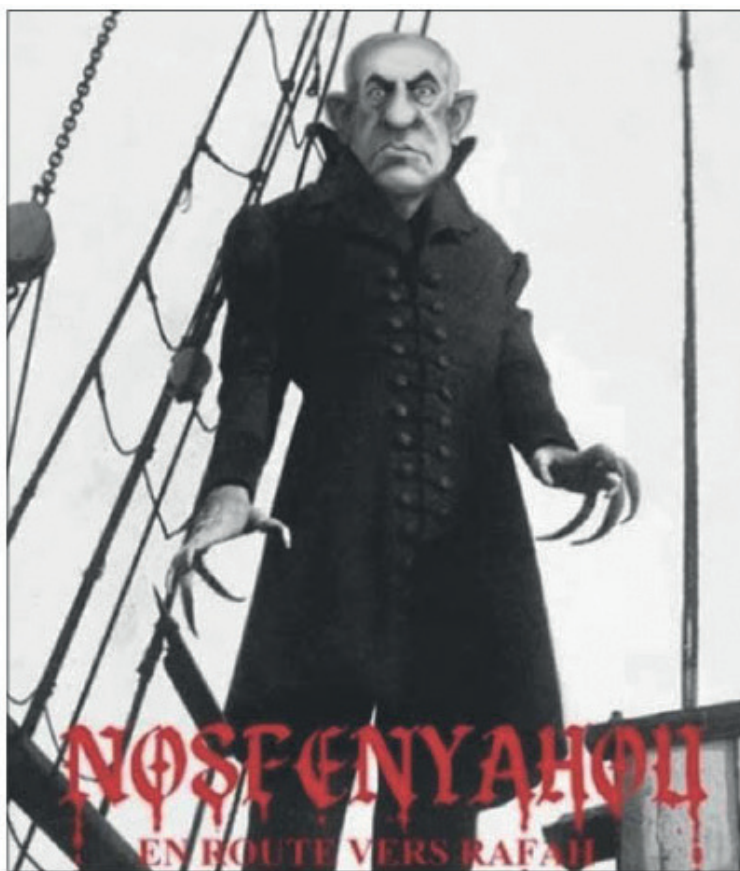
69. Terminas „kruvinų ritualų mitas“ kilo iš pramanytų kaltinimų esą žydai žudė krikščionių vaikus ir (arba) naudojo jų kraują ritualams. Kruvinų ritualų mitai buvo naudojami kurstant (ir pakurstydavo) neapykantą prieš žydų bendruomenę, veddami prie žiaurių puolimų prieš žydus ir jų išvairojimo iš miestų.

ir tokią formą kaip visų jų vadinimas „baltaisiais“, „baltųjų viršenybės šalininkais“ arba „kolonistais“. Svarbu atminti, kad dauguma Izraelyje gyvenančių žydų yra kilę iš Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos (mizrachiai).⁷⁰ Minėtieji apibūdinimai ištrina čiabuvišką žydų ryšį su Izraelio žeme ir izraeliečių įvairovę, kartu juos demonizuoja ir nužmogina.⁷¹

Klasikinis antisemitizmas sionistams paprastai taikomas tiesiog pakeitus žodį „žydas“ žodžiu „sionistas“, o žodį „judaizmas“ žodžiu „sionizmas“. Tada sionistai ir sionizmas pateikiami kaip „privilegiuoti“, „engėjai“, „parazitai“, „kolonistai“ ir kaltinami dėl didžiausių visuomenės blogybių, kaip jas išivaizduoja kaltintojas.

Konkretūs atvejai

Monrealis, Kvebekas, 2024 m. kovo mėn. Laikraštis prancūzų kalba „La Presse“ paskelbė (nors greitai atšaukė ir atsiprašė) karikatūrą, kurioje Izraelio ministras pirmininkas Benjaminas Netanjahu vaizduojamas kaip vampyras su didele nosimi ir plėšrūniškais nagais vietoj pirštų. Vaizdas nupieštas pagal 1922 m. vokiečių siaubo filmą „Nosferatu“. Ne tik šį konkretų vaizdą naudojo naciai, bet ir apskritai žydai istoriškai šaržuojami karikatūrose kaip grėsmingi, kraujo ištroškę vampyrai.⁷²

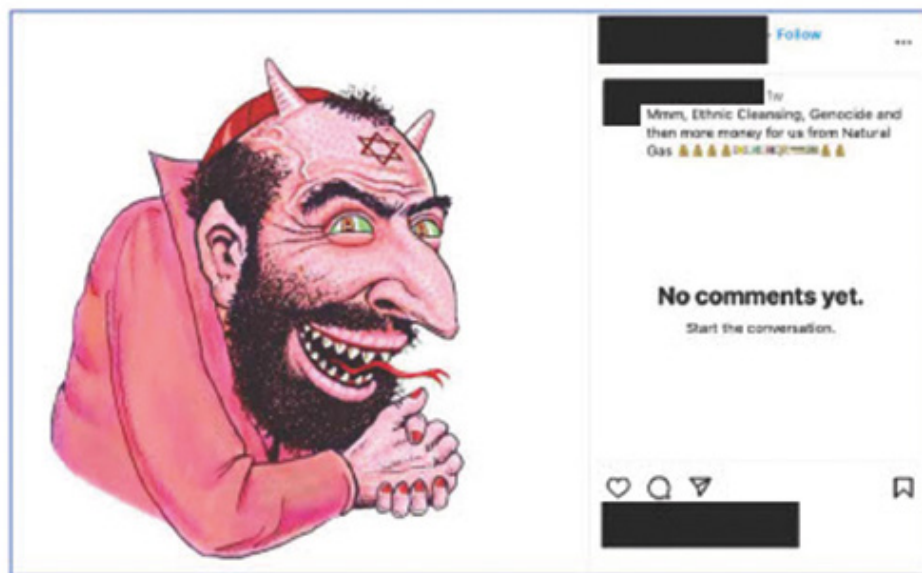

70. Noah Lewinas-Epsteinas ir Yinonas Cohenas. „Izraelyje gyvenančių žydų etninė kilmė ir tapatybė“. „Journal of Ethnic and Migration Studies“ 45, Nr. 11, 2019 m. rugpjūčio 18 d., p. 2118–2137, <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.149237>.

71. Barry Straussas, „Žydų šaknys Izraelio / Palestinos žemėje“, „Hoover Institution“, 2020 m., <https://www.hoover.org/research/jewish-roots-land-israel-palestine>.

72. Andy Riga, „Karikatūrą pasmerkus kaip antisemitinę „La Presse“ atsiprašė“, „The Montreal Gazette“, 2024 m. kovo 20 d., <https://montrealgazette.com/news/local-news/la-presse-apologizes-after-cartoon-is-denounced-as-antisemitic>.

Kanada, 2024 m. sausio mėn. „Instagram“ naudotojas iš Kanados paskelbė įrašą su keliais antisemitiniais motyvais, vaizduojančiais žydus / izraeliečius kaip godžius ir šėtoniškus, ir sąmokslininkišku teiginiu esą Izraelio karinė kampanija Gazoje surengta siekiant gauti „pinigų <...> iš gamtinių dujų“.

Mmm, etninis valymas, genocidas, plius daugiau pinigų mums iš gamtinių dujų

Kanada, 2024 m. sausio mėn. Socialinio tinklo „X“ (anksčiau „Twitter“) naudotojas apkaltino sionistus ir „Izraelio lobistus“, kad yra „pedofiliškas elitas“, kurio moralė žemesnė už teroristų.

Tarp sionistų ir Izraelio lobistų pilna seksualinių nedorėlių, garsėjančių žaginimais ir pedofilija. Epsteino sąraše nurodyta, kas yra kas sionistų pedofiliškame elite. Visi į sąrašą įtraukti žmonės automatiškai privalo įrodyti, kad tokie nėra. Panašu, kad teroristų moralė aukštesnė už izraeliečių.

10 pavyzdys. Šiuolaikinio Izraelio politikos lyginimas su nacių politika.

Šioje antisemitinės diskriminacijos formoje Izraelis ir žydai dabar vaizduojami kaip nacių tipo masinių žvėriškumų ir genocido kaltininkai. Tai dar vadinama Holokausto inversija. Be kitų įkvėpimo šaltinių, Holokausto inversija kilusi iš sovietų laikų propagandos ir sovietinio antisizionizmo.⁷³ Tokie palyginimai dažnai prisideda prie Holokausto neigimo ir menkinimo, ir jie vienas kitą sustiprina. Jie ypač žalingi dėl daugeliui žydų iš Holokausto likusios iš kartos į kartą perduodamos traumos.

73. Manfredas Gerstenfeldas, „Holokausto inversija: Izraelio ir žydų vaizdavimas naciais“, Jeruzalės viešųjų reikalų centras, 2007 m. balandžio 1 d., <https://jcpa.org/article/holocaust-inversion-the-portraying-of-israel-and-jews-as-nazis/>.

Lyginant Izraelį, izraeliečius ir žydus su naciais jie kartu demonizuojami ir delegitimizuojami. Tai šiuolaikinė atskirų žydų ir jų grupių pateikimo kaip didžiausio įsivaizduojamo blogio forma, padedanti pateisinti smurtą prieš Izraelį, izraeliečius, žydus ir žydų institucij.

Konkretūs atvejai

Kanada, 2023 m. spalio mėn. Po spalio 7-osios „Hamas“ išpuolių ir vykstant dėl to prasidėjusiam konfliktui visoje Kanadoje vykusiuose mitinguose buvo daug pavyzdžių, kai protestuotojai atėjo su plakatais, kuriuose Izraelis lyginamas su nacistine Vokietija.⁷⁴

(Iliustracijos tekstas)

Toks pat mąstymas, kiti laikai kai neteisybė virsta įstatymu, pasipriešinimas tampa pareiga

Kanada, 2024 m. sausio mėn. Kanados žurnalas, save vadinantis „ilgiausiai išsilaikiusiu kairės balsu Kanadoje“, paskelbė straipsnį, kuriame Izraelio karinis atsakas į „Hamas“ žvėriškumus per spalio 7-osios išpuolius lyginamas su Holokaustu, pavadintą „Izraelio vykdomas genocidas – Holokausto išdavystė“. Straipsnis pradedamas tokiais žodžiais: „Didysis Izraelio gyvybinės erdvės planas Gazai, pasiskolintas iš nacių vykdyto gyventojų skaičiaus mažinimo žydų getuose, aiškus.“⁷⁵

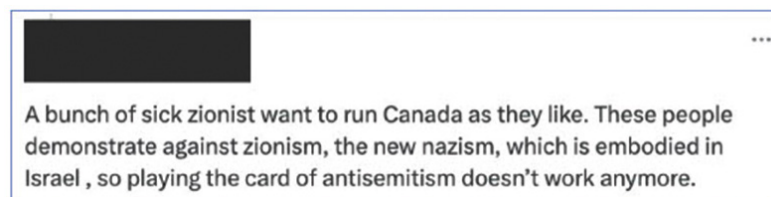
74. Christianas Paasas-Langas, „Politikai pasmerkė Parlamento kalvos mitinge demonstruotą svastiką“, CBC, 2023 m. lapkričio 5 d., <https://www.cbc.ca/news/politics/politicians-condemn-swastika-ottawa-rally-1.7019234>.

75. Chrisas Hedgesas, „Izraelio vykdomas genocidas – Holokausto išdavystė“, „Canadian Dimension“, 2024 m. sausio 2 d., <https://canadiandimension.com/articles/view/israels-genocide-betrays-the-holocaust>.

Torontas, Ontarijas, 2024 m. sausio mėn. Protestuotojas ant viaduko Toronte laikė plakata, kuriame buvęs Izraelio ministras pirmininkas Naftali Bennettas lyginamas su Adolfu Hitleriu, o sionizmas su nacizmu.⁷⁶

Kanada, 2023 m. lapkričio mėn. Socialinio tinklo „X“ (anksčiau „Twitter“) naudotojas tvirtino, kad „sionizmas – naujasis nacizmas“ ir kad „žaidimas antisemitizmo korta neveikia.“

Krūva nesveikų sionistų nori valdyti Kanadą kaip užsigeidę. Tie žmonės dalyvauja demonstracijoje prieš sionizmą, naująjį nacizmą, kuris yra įkūnytas Izraelyje, taigi žaidimas antisemitizmo korta neveikia.

Kanada, 2021 m. gegužės mėn. Protestuose, vykusiuose reaguojant į 2021 m. gegužės mėn. konfliktą tarp Izraelio ir „Hamas“, buvo galima pamatyti ne vieną svastiką, uždėtą ant Izraelio vėliavų, taip pat kitų vaizdinių Izraelio ir nacių palyginimų. Toronte vykusiame mitinge ant vieno plakato buvo užrašyta „liaukitės darę tai, ką su jumis darė Hitleris, laisvę Palestina!“. ⁷⁷

76. Jesse Kline'as, „Toronto antisemitinio iškrypimo viadukas“, „National Post“, 2024 m. sausio 10 d., <https://nationalpost.com/opinion/even-depraved-jew-haters-have-a-right-to-free-expression>.

77. Joe Warmingtonas, „Protestuotojų svastikos peržengė ribą“, „Toronto Sun“, 2021 m. gegužės 18 d., <https://torontosun.com/news/local-news/warmington-protesters-swastikas-cross-the-line>.

11 pavyzdys. Žydams taikoma kolektyvinė atsakomybė už Izraelio valstybės veiksmus.

Kaltinti žydus ar žydų bendruomenes dėl Izraelio valstybės tikrų ar įsivaizduojamų veiksmų yra antisemitizmo forma. Toks kolektyvinės atsakomybės už suverenios valstybės veiksmus primetimas žydams dažnai veda prie padidėjusio priešiško žydams ir žydų institucijoms bei fizinio jų puolimo, kai Artimuosiuose Rytuose kyla įtampa ar konfliktas. Pastaraisiais metais tai ne kartą matyta Kanadoje, kai vos įsiliepsnojus karo veiksams tarp Izraelio ir „Hamas“ ir jiems tęsiantis gerokai padaugėja antisemitizmo. Per 2021 m. gegužės mėn. vienuolikos dienų Izraelio ir „Hamas“ konfliktą visoje Kanadoje padaugėjo antisemitinių incidentų. Tais metais 298 iš 608 neapykantos nusikaltimų religijos pagrindu, apie kuriuos gauti pranešimai, buvo nukreipti prieš žydus, taigi kiek daugiau nei 49 proc., nors žydai sudaro tik apie 1 proc. Kanados gyventojų.⁷⁸

Tokia antisemitizmo išraiška dažnai susipina su kitomis, pavyzdžiui, dvigubo lojalumo motyvu. Jos pagrindas – antisemitinis manymas, kad žydų tauta yra homogeniškas, vienalytis blokas.

Konkretūs atvejai

Torontas, Ontarijas, 2019 m. lapkričio mėn. Žydų studentų organizacijai pateikus pasiūlymą dėl lengviau prieinamo košerinio maisto akademiniame miestelyje, Toronto universiteto studentų sąjunga (UTGSU) neparodė noro. Nenoras buvo motyvuojamas tuo, kad žydų organizacija buvo „už Izraelį“, o UTGSU siekia „pasirūpinti, kad būtų tiksliai atspindima narių valia“, matyt, turėdama omenyje pasirinktą boikoto, investicijų atitraukimo ir sankcijų prieš Izraelį poziciją. Vėliau UTGSU atsiprašė.⁷⁹

Monrealis, Kvebekas, 2023 m. lapkričio mėn. Po spalio 7-osios teroristinių „Hamas“ išpuolių ir vykstant vėliau prasidėjusiam Izraelio ir „Hamas“ konfliktui Monrealyje apšaudytos dvi žydų mokyklos, taip pat prie vienos sinagogos ir žydų bendruomenės centro padėtos padegamosios bombos.⁸⁰

Torontas, Ontarijas, 2023 m. lapkričio mėn. Toronto miesto tarybos narys žydas dim sum restorane rinko lėšas. Prie restorano susirinkę protestuotojai skandavo „Nepasislėpsi! Kaltiname tave genocidu!“ Be to, jie du jaunus vyrus (vienas iš jų buvo su kipa) užsipoilė skanduote „Kiek vaikų šiandien nužudėte“, atliepdami antisemitinį mitą apie krikščionių kraują žydų ritualuose.⁸¹

78. Kanados vyriausybė, „Faktų apžvalga: antisemitizmas Kanadoje“, paskutinį kartą keista 2022 m., <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/corporate/transparency/open-government/standing-committee/ahmed-hussen-pch-contract-cmac/antisemitism-canada.html>.

79. Bryanas Meleris, „Toronto universiteto studentų draugija atsiprašo žydų grupės dėl komentarų apie prašymą dėl košerinio maisto“, „National Post“, 2019 m. lapkričio 18 d., <https://nationalpost.com/news/canada/u-of-t-student-union-apologizes-to-jewish-group-after-denying-kosher-food-campaign>.

80. Andy Riga, „Žydų bendruomenė prašo pagalbos po šūvių dviejose Monrealio mokyklose“, „Montreal Gazette“, 2023 m. lapkričio 9 d., <https://montrealgazette.com/news/local-news/shots-fired-at-two-jewish-schools-in-montreal>.

81. Chrisas Selley, „Trudeau bando imtis lyderystės, bet rezultatai geriausiai atveju pusėtini“, „National Post“, 2023 m. lapkričio 4 d., <https://nationalpost.com/opinion/trudeau-attempts-leadership-with-middling-results-at-best>.

Frederiktonas, Naujasis Bransvikas, 2024 m. sausio mėn. Vykstančio Izraelio ir „Hamas“ konflikto kontekste per Tarptautinę Holokausto aukų atminimo dieną buvo išdaužyti Frederiktono sinagogos langai.⁸²

Torontas, Ontarijas, 2024 m. sausio mėn. Žydams priklausanti bakalėjos krautuvė „International Delicatessen Foods“ buvo padegta, išdaužyti langai, ant durų išpurkšta „Laisvę Palestinai“.⁸³

4. Priešašas prie iliustracinių pavyzdžių

1. Antisemitiniai veiksmai yra nusikaltimas, kai juos taip apibrėžia įstatymai (pvz., Holokausto neigimas arba antisemitinės medžiagos platinimas kai kuriose šalyse).
2. Nusikalstami veiksmai yra antisemitiniai, kai puolimo taikiniai, kurie gali būti žmonės arba nuosavybė, pavyzdžiui pastatai, mokyklos, pamaldų vietos ir kapinės, pasirenkami dėl to, kad yra žydų ar susiję su žydais arba tokiais laikomi.
3. Antisemitinė diskriminacija reiškia, kad žydams atsisakoma suteikti kitiems prieinamas galimybes ar paslaugas, ir tai neteisėta daugelyje šalių.

Priešaše apibrėžiamas ryšys tarp IHRA apibrėžimo ir įstatymų, ypač baudžiamosios teisės ir įstatymų dėl diskriminacijos. IHRA apibrėžimas nėra teisiškai privalomas, taigi priėmus apibrėžimą nėra kriminalizuojama kokia nors išraiška ar elgesys.

Pirmoje priešašo skiltyje tiesiog paaiškinama, kad kiekvienoje IHRA apibrėžimą priėmusioje jurisdikcijoje lieka galioti esama baudžiamoji teisė. Kanados baudžiamajame kodekse yra nuostatų, pagal kurias kai kurie antisemitiniai veiksmai yra baudžiamieji nusižengimai. Tai apima 318 skirsnį, kuriame kaip baudžiamasis nusižengimas apibrėžiamas genocido palaikymas ar propagavimas, ir 319 skirsnį, kuriame kaip baudžiamasis nusižengimas apibrėžiamas viešas neapykantos kurstymas ar tyčinis propagavimas.⁸⁴ Beje, kodekso 319 skirsnio 2.1 punkte aiškiai kriminalizuojamas teiginių, kuriais „tyčia propaguojamas antisemitizmas atleistinu laikant, neigiant ar sumenkinant Holokaustą“, ⁸⁵ skleidimas. Baudžiamajame kodekse antisemitizmas nėra apibrėžiamas.

82. Philipas Drostas, „Frederiktone nusiaubta sinagoga, vyksta tyrimas“, „CBC News“, 2024 m. sausio 27 d., <https://www.cbc.ca/news/canada/new-brunswick/police-investigating-vandalism-synagogue-1.7097108>.

83. „CBC News“, „Toronto policija: gaisras ir grafičiai „taikiniu pasirinktoje“ žydams priklausančioje parduotuvėje tiriami kaip motyvuoti neapykantos“, CBC, 2024 m. sausio 3 d., <https://www.cbc.ca/news/canada/toronto/north-york-fire-1.7073434>.

84. Kanados baudžiamasis kodeksas, R.S.C., 1985 m., C-46, 318–319 skirsniai. Norime pastebėti, kad šiuo metu Bendruomenių rūmuose vyksta antrasis teisės akto C-63 projekto „Įstatymo dėl internete daromos žalos priėmimo teisės aktas, pataisantis Baudžiamąjį kodeksą, Kanados žmogaus teisių įstatymą ir Įstatymą dėl interneto paslaugų teikėjų prievolės pranešti apie vaikų pornografiją internete, ir dėl svarbių ir susijusių kitų teisės aktų pataisų“ (teisės aktas C-63) svarstymas. Dabartinės teisės akto C-63 versijos 14 punkte siūloma apibrėžti „neapykantą“ Baudžiamojo kodekso 319 skirsnio taikymui.

85. Kanados baudžiamasis kodeksas, R.S.C., 1985 m., C-46, 319 skirsnis, 2.1 punktas.

Antroje prierašo skiltyje nurodoma, kokiomis aplinkybėmis koks nors kitais atžvilgiais baudžiamasis nusižengimas kartu gali būti antisemitinis. Tai iliustruoja, kad greta esamos teisės ir praktikos IHRA apibrėžimas gali padėti teisinės sistemos veikėjams aiškinantis, kaip traktuoti ir vertinti kaltinimus antisemitizmu.

Trečioje prierašo skiltyje kalbama apie antisemitinę diskriminaciją, kuri apibūdinama kaip atsisakymas žydams suteikti kitiems prieinamas galimybes ar paslaugas. Antisemitinė diskriminacija taip pat apima atskiriems žydams ar žydų grupėms, skirtingai nei kitiems, užkraunamą „naštą, pareigas ar kliūtis“ ir atimtą ar apribotą galimybę naudotis „privilegijomis [ar] privalumais“. ⁸⁶

Diskriminacija savo esme yra santykinė, tad nustatant, ar politika, išraiška arba veiksmas yra diskriminacinis, reikia lyginti. Diskriminacija yra antisemitinė, kai atskiri žydai ar žydų grupės gauna mažiau palankias sąlygas dėl žydiškos tapatybės. ⁸⁷ Kaip paaiškinama šio vadovo iliustracinių pavyzdžių skyriuje, diskriminacijos samprata yra kelių IHRA apibrėžimo aspektų pagrindas.

86. Byla „Andrews v. Law Society of British Columbia“, 1989 m., 1 SCR 143.

87. Walteris Tarnopolsky ir Williamas Pentney, „Diskriminacija ir teisė“, pataisytas leidimas, 4:3 skyrius.

PRAKTINIS IHRA APIBRĖŽIMO TAIKYMAS KANADOS KONTEKSTE

Ižanga

IHRA apibrėžimas priimtas kaip federalinės vyriausybės politika (pvz., Kanados kovos su rasizmu strategijoje). Be to, jį priėmė kelios provincijos, daug savivaldybių ir pilietinės visuomenės organizacijų Kanadoje, tačiau jo taikyme dar yra reikšmingų spragų. Iš dalies spragas lemia neteisingas supratimas ir žinių trūkumas, kaip galima taikyti IHRA apibrėžimą. Šiame skyriuje pateikiamos gairės, kaip galima taikyti apibrėžimą įvairiose srityse, įskaitant kelis geriausios apibrėžimo taikymo praktikos pavyzdžius iš Kanados. Atminkite, kad IHRA apibrėžimas nėra teisiškai privalomas ir šis vadovas nėra direktyva, reikalaujanti IHRA apibrėžimą taikyti arba naudoti konkrečiu būdu.

Šiame vadovo skyriuje pateikiami patarimai suskirstyti pagal sritis: a) teisėsaugos, b) teisinės sistemos, c) švietimo ir švietimo įstaigų, d) vyriausybės programų, e) darbuotojų ir f) pilietinės visuomenės. Siekiant Kanadoje veiksmingai kovoti su antisemitizmu svarbu, kad minėtieji sektoriai suprastų, įtrauktų ir praktiškai naudotų IHRA apibrėžimą, taikydami faktais pagrįstą ir prie konteksto pritaikytą procesą.

Teisėsauga

Policininkams ir kitiems teisėsaugos specialistams tenka labai svarbus vaidmuo saugant Kanados žydus, užkertant kelią antisemitiniams incidentams ir į juos reaguojant. Jie turi sugebėti identifikuoti antisemitizmą ir galimus antisemitinius veikėjus, ištirti ir užfiksuoti antisemitinius nusikaltimus, įvertinti saugumo grėsmes žydams ir žydų bendruomenėms, teikti palaikymą antisemitizmo aukoms. Visa tai labai svarbu siekiant ginti žydų bendruomenes ir rūpintis jų saugumu, taip pat palaikyti taikius ir pagarbius santykius tarp Kanados gyventojų ir užtikrinti deramą įstatymų vykdymą visų labui.

Dėl teisėsaugos raportavimo metodų gali likti neatpažintas aukų ar liudytojų matomas antisemitinis nusikaltimo pobūdis arba neteisingai įvertintos žydų bendruomenėms kylančios antisemitinės grėsmės. Dėl to gali būti pranešama ne apie visus antisemitinius neapykantos nusikaltimus ir incidentus, nepakankamai užtikrinama žydų bendruomenių apsauga, gali atsirasti pavojinga ir nerimą kelianti įstatymų vykdymo užtikrinimo spraga. Tokių iššūkių kyla ir valstybinėms tarnyboms, kurios turi reikalų su terorizmu, organizuotomis neapykantos grupėmis ir imigracijos pažeidimais. Dėl internete vešančio antisemitizmo teisėsaugos įstaigoms dar sunkiau spręsti šias problemas.

Teisėsaugoje IHRA apibrėžimas nepakeičia ir nemodifikuoja Kanados įstatymuose išdėstytų nuostatų ar standartų. Tačiau apibrėžimas gali praversti kaip priemonė:

- ruošiant kursų ir mokomąją medžiagą darbuotojams (pvz., dispečeriams ir pranešimus apdorojantiems darbuotojams);
- ruošiant nuolatinio profesinių kompetencijų tobulinimo kursus teisėsaugos darbuotojams, kartu su pilietinės visuomenės organizacijomis ir žydų bendruomenių institucijomis;
- siekiant, kad teisėsaugos specialistai geriau suprastų ir žinotų, kiek daug ir įvairių gali būti antisemitizmo formų, kartu padedant jiems atsizvelgti į tą informaciją nustatant ir užfiksuojant neapykantos incidentus ir nusikaltimus, ruošiant siuntimo į įvykio vietą protokolus, policijos ataskaitas, taip pat kitose taktinėse ir strateginėse policijos darbo srityse, įskaitant atkuriamųjų teisingumo priemonių įvertinimą.

Geriausios praktikos pavyzdys: Toronto policija

2024 m. sausio mėn. duomenimis, antisemitizmo Toronte nuolat daugėja, o ypač daug užfiksuota per 2021 m. ir 2023 m. kilusius Izraelio ir „Hamas“ konfliktus. Pripažindama, kad antisemitizmas Toronte yra reikšminga problema, Toronto policija pakvietė bendradarbiauti Simono Wiesenthalio Holokausto tyrimų centro rėmėjus (FSWC), kurie rūpinasi su antisemitizmu susijusio informuotumo didinimu ir kompetencijų ugdymu, naudodami ir IHRA apibrėžimą.

FSWC bendradarbiauja su Toronto policija įvairiose plotmėse. Teisėsaugos pareigūnai ir kiti darbuotojai supažindinami su IHRA apibrėžimu ir praktiniais antisemitizmo pavyzdžiais. Kartu jie mokomi, kad antisemitizmas turi niuansų ir priklauso nuo konteksto (kaip pripažįstama preambulėje) ir kad galimos labai įvairios jo formos (kaip rodo iliustraciniai pavyzdžiai). FSWC taip pat paaiškina reikšmingą neigiamą antisemitizmo poveikį vietinėms žydų bendruomenėms ir jo daromą žalą visai visuomenei.

Geriausios praktikos pavyzdys: Holtono policijos valdyba

2020 m. spalio 29 d. Holtono policijos valdyba priėmė rezoliuciją, kuria patvirtino IHRA apibrėžimą ir pareikalavo, kad valdybos pirmininkas „parašytų laišką Holtono rajono savivaldybės, Berlingtono miesto, Holton Hilso miesto, Miltono miesto, Oukvilio miesto taryboms ir visoms Kanados policijos valdyboms, skatindamas jas patvirtinti IHRA apibrėžimą“. ⁸⁸ Nors apibrėžimo patvirtinimas – tik pirmas žingsnis, Holtono policijos valdyba ėmėsi lyderio vaidmens skatindama kitus patvirtinti apibrėžimą.

Teisinė sistema

IHRA apibrėžimas gali padėti teisingumo sistemos veikėjams, įskaitant antisemitinių nusikaltimų aukas ir įtariamus kaltininkus, nešališkai ir objektyviai įvertinti teisinius klausimus, įskaitant galimybę įgalinti antisemitinių nusikaltimų ir kitų antisemitinių teisės pažeidimų aukas siekti teisinio skriaudos atlyginimo.

Kadangi galimos labai įvairios antisemitizmo apraiškos ir jis nuolat kinta, net ir vadovaujantis esamomis teisinėmis gairėmis iš Baudžiamojo kodekso ir turimu teisiniu precedentu, nepriklausomiems ir nešališkiems teisingumo sistemos veikėjams vis tiek gali būti nelengva nustatyti, kaip į šią problemą reikia žiūrėti ir ją vertinti. Greta esamų teisinių reikalavimų, IHRA apibrėžimas gali padėti nepriklausomiems teisingumo sistemos veikėjams identifikuoti antisemitinius motyvus ir poveikį, taip pat įvertinti kitus aspektus.

Tai gali padėti suprasti, kokių įvairių gali būti antisemitizmo formų. Gali būti ypač sunku atpažinti šiuolaikines antisemitizmo formas, pavyzdžiui šių dienų sąmokslų mitus ir su Izraeliu susijusį antisemitizmą. Kitos antisemitizmo formos, pavyzdžiui Holokausto neigimas, jau seniai pripažintos Kanados jurisprudencijoje.

Dar vienas iššūkis, kylantis bandant identifikuoti antisemitizmą, kad antisemitinė kaltininkų motyvacija nebūtinai bus atvira ar aiškiai matoma, bet reiškia naudojant antisemitinius kodus, eufemizmus, dviprasmybes ar kitaip pridengus. Teisingumo sistemos veikėjai gali vadovautis ankstesniu šio vadovo skyriumi ir kitais mokomaisiais ištekliais, kad suprastų paplitusias koduotas antisemitizmo formas ir ga-

88. Holtono policijos valdyba, „Rezoliucija dėl Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso antisemitizmo apibrėžimo“, 2020 m. spalio 30 d., <https://tecumseh-pub.escribemeetings.com/filestream.ashx?DocumentId=18139>.

lėtų papildomai pasidomėti konkrečia atitinkamo asmens motyvacija. Bet kuriame teismo ar kito teisinio proceso etape (pvz., prokuroro kaltinamajame akte ar informacijoje arba teisėjo nutartyje) svarbu atpažinti antisemitinius motyvus, kad aukos sulauktų teisingumo ir būtų užkirstas kelias antisemitiniams išpuoliams ir incidentams ateityje.

Teisinėje sistemoje IHRA apibrėžimas nepakeičia ir nemodifikuoja Kanados įstatymuose išdėstytų nuostatų ar standartų. Tačiau pripažįstant įtvirtintus konstitucinius prokurorų ir teismų nepriklausomybės principus apibrėžimas gali praversti kaip priemonė:

- rengiant studijų programas teisininkams ir teisėjams, pradedantiems teisės mokslus;
- toliau mokant teisininkus ir teisėjus, pavyzdžiui nuolatinio profesinių kompetencijų tobulinimo kursams ir medžiagai;
- didinant informuotumą apie įvairias galimas antisemitizmo apraiškas;
- greta esamos teisės, praktikos ir precedento, rengiant jurisprudenciją, įstatymus dėl neapykantos nusikaltimų, įstatymus dėl žmogaus teisių ir minkštuosius teisės mechanizmus.

Geriausios praktikos pavyzdys: Toronto metropolinės teritorijos teisinių paslaugų tarnyba

Toronto metropolinės teritorijos teisinių paslaugų tarnyba, kuri „teikia teises paslaugas, informaciją, švietimą ir atstovavimą istoriškai marginalizuotiems ir mažas pajamas gaunantiems gyventojams“, taiko IHRA apibrėžimą darbe ir siekė, kad apibrėžimas būtų įtrauktas į Ontarijo kovos su rasizmu įstatymą.⁸⁹

Švietimas ir švietimo įstaigos

Tiek formalus, tiek neformalus švietimas labai svarbus kovojant su visomis neapykantos formomis, įskaitant antisemitizmą. Prieš neapykantą nukreiptas švietimas turėtų prasidėti pradinėje mokykloje ir tęstis pradėjus studijuoti aukštosiose ar profesinėse mokyklose. Pirmajame Kanados nacionaliniame viršūnių susitikime dėl kovos su antisemitizmu buvęs specialusis pasiuntinys, gerb. Irvinas Cotleris, pasakė, kad „Holokaustas yra radikalaus blogio paradigma, taip kaip antisemitizmas yra radikali neapykantos paradigma“.⁹⁰ Sudarant mokymo programas reikėtų įtraukti švietimą apie Holokaustą ir genocidą, apie antisemitizmą ir neapykantą. Be to, į mokymo programas galima įtraukti švietimą apie žydų istoriją ir indėlį Kanadoje, taip pat apie šiuolaikinę žydų kultūrą ir religiją. Švietimas šiomis temomis taip pat gali padėti atremti neapykantą skleidžiančias kalbas.

Kad galėtų mokyti apie antisemitizmą, švietimo specialistai turi suprasti jį patys. Vidurinių, profesinių ir aukštųjų mokyklų administratoriai taip pat turi mokytis apie antisemitizmą, kad galėtų užtikrinti deramą šios problemos sprendimą mokyklose ir akademinuose miesteliuose. Dėl mokinių, studentų, mokytojų, dėstytojų ir kitų švietimo specialistų antisemitizmą galima įtraukti į lygių galimybių, įvairovės ir įtraukties (LGIĮ) programas. LGIĮ instruktažuose dėl antisemitizmo IHRA apibrėžimą galima naudoti kaip gairę ir kaip švietimo priemonę.

89. Omaras Ha Redeye ir Shaunas Bernsteinas, „Raštas, pateiktas dėl 168 teisės akto, Kovos su antisemitizmu įstatymo, 2020 m.“, Ontarijo įstatymų leidybos asamblėjos nuolatinis komitetas dėl teisingumo politikos, 2020 m. spalio 28 d.

90. Irvinas Cotleris, „Pastabos nacionaliniame viršūnių susitikime dėl kovos su antisemitizmu“, Raoulio Wallenbergo žmogaus teisių centras, 2021 m. liepos 23 d., <https://www.raoulwallenbergcentre.org/en/news/2021-07-23-1>.

Vidurinėse, profesinėse ir aukštosiose mokyklose mokiniai ir studentai turėtų mokytis apie antisemitizmą, o ne jį patirti.

Švietimo personalo ir įstaigų atveju praktinis IHRA apibrėžimo taikymas gali apimti:

- apibrėžimo naudojimą šviečiant mokinius ir studentus nuo mažų dienų iki aukštesnių pakopų studijų;
- apibrėžimo naudojimą šviečiant mokytojus, švietimo specialistus, dėstytojus ir mokymo įstaigų administratorius, kaip identifikuoti, užfiksuoti antisemitizmą ir užkirsti jam kelią;
- apibrėžimo įtraukimą į LGII politiką;
- apibrėžimo įtraukimą į vidurinių, profesinių ir aukštųjų mokyklų politiką ir akademinių miestelių elgesio kodeksus, padedant administratoriams ir įstaigoms nubrėžti ribą, kas yra antisemitizmas ir kas – ne.

Vyriausybės programos

Vyriausybės yra svarbus organizacijų, asmenų ir iniciatyvų palaikymo šaltinis tiek šalyje, tiek užsienyje. Labai svarbu, kad: a) programos nepalaikytų antisemitizmu užsiimančių ar jį propaguojančių organizacijų ar asmenų ir b) kovai su antisemitizmu skirtos programos būtų teikiamos tik subjektams ir iniciatyvoms, kurių antisemitizmo supratimas atitinka IHRA apibrėžimą ir kurios gali parodyti suprantančios, ką šiandien patiria žydai Kanadoje.

Visi valdžios lygiai – federalinis, provincijų ir savivaldybių – turi pareigą pasirūpinti, kad mokesčių mokėtojų finansuojamos programos ir organizacijos neprisidėtų prie jokio antisemitizmo ar neapykantos. Pastaraisiais metais buvo atvejų, kai valstybės finansavimas buvo netyčia skirtas antisemitizmu užsiimančioms asmenims ir organizacijoms. Nors galiausiai tos problemos buvo išspręstos, jos apskritai neturėjo kilti. IHRA apibrėžimas gali padėti valstybės tarnautojams ir kitiems valstybės sprendimų priėmėjams identifikuoti ir suprasti antisemitizmą. Apibrėžimą taip pat galima naudoti vyriausybės pasiūlyimuose ir tikrinimo standartuose, kaip numatyta dokumente „Keičiant sistemas keičiami gyvenimai: 2024–2028 m. Kanados kovos su rasizmu strategija“. Tai užtikrintų, kad tokios problemos nekils ateityje.

Vyriausybės programose praktinis IHRA apibrėžimo taikymas gali apimti:

- apibrėžimo naudojimą tikrinimo procedūrose ir kontrolės mechanizmuose, teikiant valstybinį finansavimą;
- apibrėžimo naudojimą rūpinantis, kad kovoti su antisemitizmu siekiančios organizacijos partnerės suprastų, kokia tikroji žmonių, kuriems jos bando padėti, realybė.

Geriausios praktikos pavyzdys: daugiakultūriškumo ir kovos su rasizmu programa

Kanados paveldo departamentas įgyvendino daug priemonių, įskaitant atestaciją, siekdamas sustiprinti programas, priskiriamas Kanados kovos su rasizmu strategijai (Daugiakultūriškumo ir kovos su rasizmu programa, MARP), kad organizacijos ir asmenys, kurie renkasi ir palaiko rasistinį, antisemitinį ir (arba) kitų formų užgaulų turinį neturėtų teisės gauti finansavimo pagal tą programą.

Darbovietės

Dauguma suaugusių kanadiečių nemažą dienos dalį praleidžia darbe, kur užsidirba gyvenimui. Todėl ypač svarbu, kad darbovietės būtų saugios ir malonios visiems kanadiečiams. Tiesą sakant, pripažįstant saugių ir įtraukių darboviečių svarbą, Kanados teisėje nustatyta daug įvairių teisinių pareigų santykiams darbe, įskaitant susijusias su diskriminacija, priekabiavimu ir smurtu.

Kad jie galėtų vykdyti teisinę ir moralinę pareigą neleisti diskriminacijos, priekabiavimo ir smurto darbe ir spręsti šias problemas, darbdaviams reikia duoti tinkamų įrankių, kad galėtų neleisti antisemitizmo, šviesti apie jį, atpažinti ir reaguoti į galimus incidentus. Darbdavių pastangos neleisti antisemitizmo ir kovoti su juo turi prasidėti nuo įdarbinimo proceso ir tęstis visą darbo santykių laiką iki pat atleidimo imtinai. Darbdaviai turi neleisti antisemitizmo ir spręsti jo problemą savo veiksmuose ir politikoje, taip pat darbuotojų ir kolegų veiksmuose ar išraiškose.

Siekdamos sukurti pagarbesnę ir įtraukesnę darbo aplinką, daug įmonių įvedė lygių galimybių, įvairovės ir įtraukties (LGII) politiką ir mokymus. LGII politikoje dažnai pastebimai nėra turinio apie antisemitizmą, o kai jis įtraukiamas, dažnai tai aptariama nepakankamai, o kartais net žalingai. Darbdaviai turi pasirūpinti, kad antisemitizmas būtų įtrauktas į LGII mokymus. Be to, IHRA apibrėžimas gali duoti išsamų pagrindą mokymams apie antisemitizmą. Vadovaujantis geriausia praktika, išorinės organizacijos, pasamdytos praveisti mokymus, taip pat turėtų laikytis IHRA apibrėžimo ir jį naudoti.

Darbe praktinis IHRA apibrėžimo taikymas gali apimti:

- apibrėžimo įtraukimą į elgesio kodeksus, politiką dėl diskriminacijos ir priekabiavimo ir LGII politiką;
- pasirūpinimą, kad įdarbinimo ir atleidimo praktika neprieštarautų apibrėžimui;
- apibrėžimo naudojimą nuolatiname profesinės kvalifikacijos tobulinime, įskaitant LGII mokymus;
- apibrėžimo naudojimą, kai reikia identifikuoti, užfiksuoti ir sukliudyti antisemitizmo atvejams darbe.

Siekdama, kad darbovietės būtų saugesnės, be priekabiavimo ir smurto, Kanados vyriausybė sustiprino esamą teisinę priekabiavimo ir smurto prevencijos bazę pagal Kanados darbo kodeksą federalinio reguliavimo prižiūrimose darbovietėse, kad būtų geriau apsaugoti Kanados dirbantieji. Pagal naujas priemones federalinio reguliavimo prižiūrimi darbdaviai privalo geriau užkirsti kelią ir reaguoti į priekabiavimo ir smurto atvejus darbe ištyrę, užfiksuodami ir pranešdami apie visus jų organizacijose dėl priekabiavimo ir smurto pateiktus skundus. Be to, siekiama teikti pagalbą nukentėjusiesiems nuo priekabiavimo ir smurto darbe.

Pilietinė visuomenė

Pilietinės visuomenės organizacijos veikia visus Kanados visuomenės aspektus, teikdamos švietimą, paslaugas, programas ir propaguodamos svarbias iniciatyvas. Tai labdaros organizacijos, idėjų kalvės, profesinės sąjungos, teisių gynimo organizacijos, sporto ir bendruomenės lygos.

Kadangi pilietinės visuomenės organizacijos turi didelę reikšmę daugelio kanadiečių gyvenimui, svarbu, kad jos siektų būti laisvos nuo neapykantos ir diskriminacijos. Vykdydamos tokias pastangas, pilietinės

visuomenės organizacijos turėtų priimti ir įdiegti IHRA apibrėžimą ir taikyti jį tiek organizacijos viduje, tiek darbe.

Kai kurios pilietinės visuomenės organizacijos yra konkrečiai įpareigos kovoti su rasizmu, ksenofobija, neapykanta ir diskriminacija. Pastangos spręsti antisemitizmo problemą dažnai lieka platesnės kovos su rasizmu ir kitomis neapykantos formomis šone.⁹¹ Todėl ypač svarbu tokioms organizacijoms pasirūpinti, kad kova su antisemitizmu būtų įtraukta į jų programas, remiantis IHRA apibrėžimu.

Visos pilietinės visuomenės organizacijos apskritai IHRA apibrėžimą gali naudoti:

- siekdamas užkirsti kelią, identifikuoti ir spręsti antisemitinius incidentus organizacijos viduje;
- siekdamas užkirsti kelią, identifikuoti ir spręsti antisemitinius incidentus vykdomame darbe, t. y. teikiant paslaugas ir programas, agitavime ir švietime.

Pilietinės visuomenės organizacijos, įpareigos kovoti su neapykanta, diskriminacija ir rasizmu, IHRA apibrėžimą gali naudoti:

- pagalbai prevencijos darbe, pavyzdžiui, ruošiant mokomąją medžiagą ir praktines dirbtuves, skirtas didinti specialistų grupių (pvz., mokytojų ir policininkų) kompetenciją atpažinti antisemitizmą ir reaguoti į jį;
- teikdamos palaikymo paslaugas antisemitizmo aukoms, įskaitant teises ir psichologines konsultacijas ar įsikišimą, kai reikia specialisto žinių;
- kaip gaires renkant, analizuojant ir skelbiant duomenis apie antisemitinius incidentus ir nusikaltimus, taip pat antisemitinius judėjimus ar diskusijas;
- kaip bazę antisemitizmui stebėti internete ir bendrauti su socialinės medijos bendrovėmis.

91. Bryanas Borzykowski, „Stebime didžiausią antisemitizmo išvešėjimą per 50 metų: Irwinas Cotleris apie pasaulinį blogį“, „National Post“. 2023 m. spalio 11 d., <https://nationalpost.com/news/world/israel-middle-east/highest-rise-of-antisemitism-in-50-years-irwin-cotler>.

A PRIEDAS: IHRA APIBRĖŽIMAS SU KOMENTARAIŠ

1. Pagrindinis apibrėžimas

Antisemitizmas – tai tam tikra samprata apie žydus, kuri gali būti išreikšta kaip neapykanta žydams. Žodinės ir fizinės antisemitizmo apraiškos nukreipiamos prieš asmenis, kurie yra arba nėra žydai, ir (arba) jų turtą, prieš žydų bendruomenių institucijas ir religinius objektus.

Pagrindinis apibrėžimas yra specialiai platus, kad apimtų visų rūšių antisemitizmą – buvusį, esamą ir būsimą.

2. Preambulė

Siekiant palengvinti IHRA darbą, toliau pateikti iliustraciniai pavyzdžiai.

Preambulė – tai įžanga į vienuolika iliustracinių pavyzdžių. Joje paaiškinama, kad pavyzdžių paskirtis – padėti identifikuoti paplitusias antisemitizmo formas.

Tokios apraiškos gali būti nukreiptos prieš Izraelio valstybę, suvokiamą kaip žydų visumą. Tačiau panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu.

Nėra antisemitiška kritikuoti Izraelį taip pat, kaip kritikuojamos kitos šalys, pavyzdžiui kritikuoti vyriausybę ar vyriausybės politiką. Labai tikėtina, kad kitokia nei kitoms šalims Izraeliui taikoma kritika bus antisemitiška, nes su vienintele žydų valstybe pasaulyje elgtis kitaip nei su visomis kitomis yra diskriminacija.

Antisemitizme žydai dažnai kaltinami sąmokslu pakenkti žmonijai, jis dažnai naudojamas kaltinant žydus dėl visokio blogio. Jis išreiškiamas žodžiu, raštu, vizualine forma, veiksmais, jam pasitelkiami grėsmingi stereotipai ir neigiami charakterio bruožai.

Antisemitizmas dažnai pasireiškia įsitikinimu, kad žydai atsako už įvairias pasaulio problemas. Daugeliu atvejų toks įsitikinimas yra susijęs su neteisingais stereotipais apie žydus ir sąmokslų teorijomis.

Antisemitizme žydai dažnai kaltinami sąmokslu pakenkti žmonijai, jis dažnai naudojamas kaltinant žydus dėl visokio blogio. Jis išreiškiamas žodžiu, raštu, vizualine forma, veiksmais, jam pasitelkiami grėsmingi stereotipai ir neigiami charakterio bruožai.

Tai, kas yra antisemitiška viename kontekste, gali nebūti antisemitiška kitame. Svarbu atsižvelgti į galimai antisemitinio incidento poveikį, ko siekė įtariamasis kaltininkas ir į kitus kontekstinius veiksmus.

Šioje preambulės skiltyje taip pat paaiškinama, kad antisemitizmas neapsiriboja iliustraciniais pavyzdžiais. Skirtingai nuo plataus pagrindinio apibrėžimo jie neapima visų galimų antisemitizmo tipų.

3. Iliustraciniai pavyzdžiai

1 pavyzdys. Raginama, padedama žudyti žydus ar jiems kenkti arba tai pateisinama dėl radikalios ideologijos arba ekstremistinio požiūrio į religiją.

Radikalios ideologijos ir ekstremistinės religinės pažiūros dažnai naudojamos kaip pagrindas pateisinant ar pasisakant už išpuolius prieš žydus ir žydų institucijas. Antisemitizmo dažnai yra ekstremistinėse religinėse, nacionalistinėse ir ideologinėse nuotaikose.

2 pavyzdys. Melagingi, nužmoginantys, demonizuojantys ar stereotipiniai tvirtinimai apie žydus kaip tokius arba žydų kaip kolektyvo galią, ypač, nors ne išimtinai, mitas apie pasaulio žydų sąmokslą arba kad žydai kontroliuoja žiniasklaidą, ekonomiką, vyriausybę ar kitas visuomenės institucijas.

Stereotipai esą žydai yra galingi, godūs, korumpuoti ir siekia dominuoti pasaulyje yra paplitę antisemitiniai motyvai. Žydų vaizdavimas kaip galingų ir kenksmingų dažnai naudojamas invertuojant moralumą: jei žydai galingi ir blogi, pasipriešinimą jiems ir priemones prieš juos galima pateisinti ir traktuoti kaip moraliai teisingas.

3 pavyzdys. Žydų kaip tautos kaltinimas esą jie atsakingi už tikrus ar įsivaizduotus vieno žydo ar žydų grupės padarytus nusižengimus arba net už veiksmus, kuriuos padaro ne žydai.

Jei koks nors žydas nusižengia (arba manoma, kad nusižengė), antisemitiška kaltinti žydų bendruomenę kaip visumą. Tokia kolektyvinės kaltės taktika kartais tyčia naudojama siekiant kurstyti neapykantą žydams. Žydai dažnai laikomi atsakingais už tokias visuomenės blogybes kaip pasauliniai karai, teroro išpuoliai ir maro epidemijos, tuo prisidedant prie žydų vaizdavimo kaip blogų ar nedorų.

4 pavyzdys. Nacionalsocialistinės Vokietijos ir jos šalininkų bei bendrininkų per Antrąjį pasaulinį karą vykdyto žydų tautos genocido (Holokausto) fakto, masto, mechanizmų (pvz., dujų kamerų) arba tyčios neigimas.

Per Holokaustą naciai ir jų kolaborantai sistemingai nužudė daugiau kaip 6 mln. žydų, ir dėl to atsirado genocido terminas. Antisemitiška neigti, kad Holokaustas buvo, arba sumenkinti ar iškraipyti to, kas įvyko, realybę.

5 pavyzdys. Žydų kaip tautos arba Izraelio kaip valstybės kaltinimas, kad išgalvojo arba perdėda Holokaustą.

Antisemitiška teigti esą žydų tauta arba Izraelis išgalvojo arba perdėjo Holokaustą siekdami užuojautos ir palaikymo iš žmonių, kurie nėra žydai. Tai dažnai įtraukiama į antisemitines kalbas esą žydai yra galingi ir linkę manipuliuoti, todėl nusipelno neapykantos, o ne pagarbos ir empatijos.

6 pavyzdys. Piliečių žydų kaltinimas, kad Izraeliui arba neva egzistuojantiems pasaulio žydų prioritetams jie ištikimesni nei savų valstybių interesams.

Šiame pavyzdyje minimas antisemitinis „dvigubo lojalumo“ motyvas. Jis sukuria visuomenės nepasitikimą žydais ir padeda vaizduoti žydus kaip blogus ir pavojingus.

7 pavyzdys. Nepripažįstama žydų tautos apsisprendimo teisė, pavyzdžiui, teigiama esą Izraelio valstybės egzistavimas yra rasistinis sumanymas.

Tautų apsisprendimo teisė yra kertinis tarptautinės teisės principas. Įsitikinimas, kad žydų tauta turi apsisprendimo teisę kurti valstybę protėvių tėvynėje, vadinamas sionizmu. Antisemitiška selektyviai neigti apsisprendimo teisę žydų tautai. Taip pat antisemitiška neigti žydų čiabuviškumą ir nenutrūkstamus religinius ir istorinius ryšius su Izraelio žeme.

8 pavyzdys. Taikomi dvigubi standartai reikalaujant iš jos elgesio, kokio nesitikima ar nereikalaujama iš jokios kitos demokratinės tautos.

Diskriminacija taikyti dvigubus standartus, kai Izraeliui, vienintelei žydų valstybei, taikomi kitokie standartai nei kitoms demokratinėms valstybėms. Tai gali apimti neigimą, kad Izraelis turi teisę egzistuoti, arba raginimą jį sunaikinti.

9 pavyzdys. Su klasikiniu antisemitizmu siejamų simbolių ar vaizdų (pvz., teiginių esą žydai nužudė Jėzų arba mitų apie krikščionių kraują žydų ritualuose) naudojimas apibūdinant Izraelį ar jo gyventojus.

Šiandien istoriniai antisemitiniai motyvai esą žydai yra galingi, godūs ir viso blogio šaknis, dažnai taikomi Izraeliui ir izraeliečiams. Tie patys antisemitiniai motyvai, stereotipai ir teorijos tiesiog taikomi nebe „žydams“, o „sionistams“ ar „Izraeliui“. Tokia antisemitizmo forma visuomenei paprastai priimtinesnė, nors padariniai tokie patys – žydų tautos demonizavimas ir nužmoginimas.

10 pavyzdys. Šiuolaikinio Izraelio politikos lyginimas su nacių politika.

Ši antisemitizmo forma iškraipo tiek praeities (Holokausto), tiek dabarties (Izraelio) realybę. Ji ypač žalinga prisimenant daugelio žydų tebejaučiamą, iš kartos į kartą perduodamą Holokausto paliktą traumą.

11 pavyzdys. Žydams taikoma kolektyvinė atsakomybė už Izraelio valstybės veiksmus.

Kaip antisemitiška laikyti žydus kolektyviai atsakingais už realius ir įsivaizduojamus kitų žydų nusižengimus, taip antisemitiška laikyti žydus kolektyviai atsakingais už žydų valstybės veiksmus. Tai dažna antisemitizmo forma Kanadoje – vos kyla konfliktas Izraelyje, antisemitizmo Kanadoje paprastai gerokai padaugėja.

4. Prierasas

Antisemitiniai veiksmai yra nusikaltimas, kai juos taip apibrėžia įstatymai (pvz., Holokausto neigimas arba antisemitinės medžiagos platinimas kai kuriose šalyse).

Nusikalstami veiksmai yra antisemitiniai, kai puolimo taikiniai, kurie gali būti žmonės arba nuosavybė, pavyzdžiui pastatai, mokyklos, pamaldų vietos ir kapinės, pasirenkami dėl to, kad yra žydų ar susiję su žydais arba tokiais laikomi.

Antisemitinė diskriminacija reiškia, kad žydams atsisakoma suteikti kitiems prieinamas galimybes ar paslaugas, ir tai neteisėta daugelyje šalių.

IHRA apibrėžimas nepakeičia Kanados baudžiamosios teisės, bet gali padėti policijai, teisininkams ir teisėjams taikyti esamus įstatymus galimiems antisemitiniams incidentams. Kanados baudžiamajame kodekse yra daug nuostatų, pagal kurias tam tikri antisemitiniai veiksmai yra baudžiamieji nusižengimai, pavyzdžiui, kai viešai kurstoma arba tyčia propaguojama neapykanta. Prierasė taip pat paaiškinama, kad diskriminacija yra antisemitinė, kai su atskirais žydais ar jų grupėmis elgiamasi mažiau palankiai dėl to, kad jie žydai.

B PRIEDAS: APIE NETEISINGĄ IHRA APIBRĖŽIMO VERTINIMĄ

Pirmas neteisingas vertinimas

IHRA apibrėžimas yra per daug platus ir miglotas

Ši IHRA apibrėžimo kritika kyla iš klaidingai suprantamos šio apibrėžimo esmės. Taip kritikuojantieji kreipia dėmesį tik į pagrindinį apibrėžimą, iš esmės ignoruodami kitas tris dalis: preambulę, iliustracinius pavyzdžius ir priedą.

Taip, pagrindinis apibrėžimas platus ir ne be priežasties. Antisemitizmas turi daug įvairių formų ir per tūkstančius savo egzistavimo metų nuolat kito. Pagrindinis apibrėžimas turi būti platus, kad užfiksuotų visas tas antisemitizmo formas.

Tačiau pagrindinis apibrėžimas – **tik viena iš keturių dalių**, kartu sudarančių IHRA apibrėžimą. Kitos trys dalys yra konkretnės ir tikslesnės. Preambulė padeda paaiškinti įprastą ryšį tarp antisemitizmo ir sąmokslininkiško mąstymo, taip pat pateikia naudingų formuluočių apie ryšį tarp Izraelio kritikavimo ir antisemitizmo. Iliustraciniuose pavyzdžiuose pateikiama vienuolika šiuolaikinių antisemitizmo formų pavyzdžių, kad tuos vienuolika antisemitizmo tipų būtų galima atpažinti realiame gyvenime. Priede paaiškinama, kad IHRA apibrėžimas nėra teisiškai privalomas ir jo santykis su esama apibrėžimą priėmusių jurisdikcijų teise, taip pat iliustruojama, kaip atrodo antisemitinė diskriminacija.

Imant šias keturias dalis kartu, IHRA apibrėžimas tampa vertinga priemone suprasti ir identifikuoti antisemitizmą. Pagrindinis apibrėžimas pakankamai platus, kad apimtų nuolatinį antisemitizmo kismą, o kitos trys dalys pateikia konkrečias gaires, kad apibrėžimą būtų galima veiksmingai taikyti.

Antras neteisingas vertinimas

IHRA apibrėžimas tildo Izraelio kritikavimą

Šis neteisingas IHRA apibrėžimo vertinimas kyla iš neteisingo supratimo ir klaidingo pateikimo, kas sakoma IHRA apibrėžime ir kaip jį reikėtų naudoti. Apibrėžime aiškiai nurodyta, kad „panašaus į bet kuriai kitai šaliai taikomą Izraelio kritikavimo negalima laikyti antisemitiniu“. Kitaip tariant, konkrečiai nurodoma, kad Izraelio kritikavimas, kuris nėra diskriminacinio pobūdžio, nėra antisemitinis pagal IHRA apibrėžimą.

Kita vertus, per įvairius iliustracinius pavyzdžius ir preambulės formuluotes IHRA apibrėžime paaiškinama, kad Izraelio kritikavimas **gali** peržengti antisemitizmo ribą, kai yra diskriminacinis. Ir šiuo atveju tai netildo Izraelio kritikavimo, o kaip tik padeda puoselėti ir propaguoti taiką ir produktyvų dialogą vietoj neapykanta trykstančių ir diskriminacinių išraiškų.

Be to, tinkamai naudojant IHRA apibrėžimą remiamasi faktais ir atsižvelgiama į kontekstą, taigi taikant apibrėžimą bus atsižvelgiama į esminius kiekvieno galimai antisemitinio incidento faktus ir susijusį kontekstą. Taip užtikrinama, kad apibrėžimas būtų naudojamas atsargiai ir apgalvotai.

Galiausia, teiginiai esą plačiausiai taikomas pasaulinis antisemitizmo apibrėžimas, kuris atspindi, ką visame pasaulyje patiria žydų tauta, yra specialiai sudarytas kritikai tildyti, atliepia antisemitinius motyvus apie žydų galią ir kontrolę.

Trečias neteisingas vertinimas

IHRA apibrėžimas prieštarauja išraiškos laisvei

IHRA apibrėžimo kritikai teigė esą jis prieštarauja išraiškos laisvei, kuri yra pamatinė teisė, įrašyta Kanados teisių ir laisvių chartijos 2 skirsnio b punkte. Kartais taip kritikuojama platesnio argumento, kad neapykantos kalbos ribojimų Kanadoje turėtų būti mažiau arba visai nebūti, kontekste.

IHRA antisemitizmo apibrėžimas pats savaime nėra teisinis instrumentas ir niekaip neriboja išraiškos laisvės. Jis tik padeda identifikuoti ir suprasti antisemitizmą. Svarbu pabrėžti, kad IHRA pabrėžimas nepakeičia esamų teisinių standartų, įskaitant įtrauktus į Kanados teisių ir laisvių chartiją. IHRA apibrėžimo kaip informacijos šaltinio taikymą priimant sprendimus dėl išraiškos laisvės reikia vertinti konkrečiame teisiniame kontekste ir bazėje.

Ketvirtas neteisingas vertinimas

Pagrindinis IHRA apibrėžimo kūrėjas dabar jam prieštarauja

Ši IHRA apibrėžimo kritika tiesiog neatitinka faktų.

Kaip nurodyta darbinio IHRA antisemitizmo apibrėžimo kūrimo istorijoje, apibrėžimą rengė ir prie jo prisidėjo daug žmonių per 16 metų trukusį laipsnišką tobulinimo procesą. Priskyrus apibrėžimo sukūrimą vienam asmeniui nuvertinamas daugybės kitų žmonių, toliau palaikančių apibrėžimą, indėlis. Negana to, konkretaus prisidėjusio asmens vaidmens sudarant IHRA apibrėžimą perdėjimas klaidina visuomenę ir paprastai naudojamas siekiant pakenkti apibrėžimui. Svarbu pastebėti, kad kiti per tuos 16 metų prie apibrėžimo formulavimo daug prisidėję asmenys toliau palaiko šį apibrėžimą.

C PRIEDAS: KUR PRIIMTAS IHRA APIBRĖŽIMAS ARBA JAM PRITARTA

	VALDŽIOS SUBJEKTAS	LYGIS	DATA	DATA	ŠALTINIS
1	Kanada	Priėmė įtrauk- dama į kovos su rasizmu strategiją	2019-06-25	Kovos su rasizmu strategijoje naudojamas IHRA antisemitizmo IHRA apibrėžimas. Kanados užsienio reikalų ministerija pastebi: „Kaip išdidi IHRA narė Kanada visokeriopai palaiko darbinį antisemitizmo apibrėžimą ir iliustracinius pavyzdžius.“	Kanados kovos su rasizmu strategija Kanada dar kartą patvirtina įsipareigojimą kovoti su antisemitizmu ir atminti Holokausto aukas Religijos ir tikėjimo laisvė – Kanados užsienio reikalų ministerija
2	Alberta	Provincija	2022-09-23	Patvirtino Albertos vyriausybė	Alberta priėmė darbinį IHRA antisemitizmo api- brėžimą
3	Britų Kolumbija	Palaiko federa- linės vyriausy- bės sprendimą priimti IHRA	2022-06-15	Visiškai palaiko federalinės vyriausybės sprendimą priimti IHRA, tačiau tai nėra pačios provincijos patvirtinimas / priėmimas	Pritarimą pareiškė Britų Kolumbijos premjeras
4	Manitoba	Provincija	2022-10-27	Premjeras pranešė, kad provincija patvirtins ir priims darbinį IHRA apibrėžimą	Manitoba priėmė darbinį IHRA antisemitizmo apibrėžimą
5	Naujasis Bransvikas	Provincija	2022-10-25	Naujojo Bransviko įstaty- mų leidžiamoji asamblėja priėmė IHRA	Naujasis Bransvikas – naujausia Kanados provincija, priėmusi IHRA apibrėžimą
6	Niufaundlan- das ir Labradoras	Provincija	2023-05-09	Imigracijos, gyventojų skaičiaus augimo ir įgūdžių ministras pasirašė proklamaciją priimti IHRA	Niufaundlandas ir Labra- doras priėmė IHRA antise- mitizmo apibrėžimą
7	Ontarijas	Provincija	2020-10-27	Ontarijo vyriausybė priėmė ir pripažino IHRA apibrėžimą	Ontarijo vyriausybė priėmė ir pripažino darbinį IHRA antisemitizmo apibrėžimą Ontarijo tarybos įsakas Nr. 1450/2020

8	Kvebekas	Provincija	2021-06-09	Už kovą su rasizmu atsakingas ministras pareiškė, kad Kvebeko vyriausybė priima IHRA apibrėžimą	Kvebeko vyriausybė priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą – „Federation CJA“ Kvebekas priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą – Vyriausybės pranešimas Debatai Kvebeko nacionalinėje asamblėjoje (2021-06-09)
9	Saskačevanas	Provincija	2022-12-19	Saskačevano kabinetas priėmė apibrėžimą	Saskačevanas priėmė antisemitizmo apibrėžimą
10	Jorko rajonas	Miesto rajonas	2020-04-30	Jorko rajono savivaldybė priėmė darbinį IHRA antisemitizmo apibrėžimą	Jorko rajono tarybos posėdžio dokumentas
11	Aurora		2020-07-14	Priėmė IHRA apibrėžimą ir iliustracinius pavyzdžius	Auroros tarybos darbotvarkė, 2020-07-14
12	Baris	Miestas	2020-09-21	Bario miesto taryba priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą	Bario miesto taryba priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą
13	Baris	Miestas	2020-09-16	Priėmė IHRA	Bramptono mero nurodymu pradedamas taikyti IHRA apibrėžimas Bramptono miesto tarybos posėdžio darbotvarkė
14	Kolingvudas, Ontarijas	Miestas	2024-04-08	Vienbalsiai priimta tarybos	Kolingvudo taryba suteikia pradinį antisemitizmo apibrėžimo patvirtinimą
15	Kot Sent Lukas	Miestas	2020-03-16	Kot Sent Luko miesto taryba priėmė teisės aktus, kuriais patvirtinamas IHRA apibrėžimas	Kot Sent Lukas priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą
16	Kot-de-Než-Notre-Dam-deGrasas, Kvebekas	Miesto rajonas	2021-01-27	Priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą	Monrealio rajonas priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą

17	Dolar-dez-Ormo, Kvebekas	Miestas	2021-02-09	Priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą	Dolar-dez-Ormo miesto tarybos posėdžio protokolas, 2021-02-09
18	Ist Gvilimberis	Miestas	2020-07-28	Taryba priėmė darbinį IHRA antisemitizmo apibrėžimą ir iliustracinius pavyzdžius	Ist Gvilimberio taryba pritarė IHRA apibrėžimui
19	Džordžina	Miestas	2020-09-22	Taryba pritarė darbinio Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso (IHRA) antisemitizmo apibrėžimo priėmimui ir patarė Džordžinos lygių galimybių ir įvairovės komitetui jam pritarti	Džordžinos kovos su antisemitizmu deklaracija, 2020-09-22
20	Hampstedas	Miestas	2020-03-02	Miesto taryba vienbalsiai priėmė IHRA	Hampstedo miestas Kvebeke priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą
21	Kingas	Miestas	2020-09-21	Pritarė IHRA 2020 m. rugsėjo 21 d. tarybos posėdyje	Kingo taryba palaiko IHRA apibrėžimą
22	Markamas	Miestas	2020-12-16	Markamo taryba vienbalsiai priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą	Markamas pritarė IHRA apibrėžimui
23	Niumarketas	Miestas	2020-08-31	Pritarta IHRA apibrėžimui	Niumarketas pritarė IHRA apibrėžimui
24	Orilja	Miestas	2020-11-10	Oriljos miesto taryba vienbalsiai priėmė darbinį IHRA antisemitizmo apibrėžimą	Oriljos miesto taryba vienbalsiai palaiko antisemitizmo deklaraciją
25	Ričmondas, Britų Kolumbija	Miestas	2023-02-13	Taryba balsavo „už“	Ričmondo miesto taryba apibrėžė neapykantą
26	Ričmond Hilas	Miestas	2020-02-13	Priimtas darbinis IHRA antisemitizmo apibrėžimas	Ričmond Hilo miesto tarybos posėdis
27	Vankuveris, Britų Kolumbija	Miestas	2021-11-16	Priimtas IHRA antisemitizmo apibrėžimas	Vankuverio miesto taryba priėmė antisemitizmo apibrėžimą

28	Vonas	Miestas	2020-01-27	Vono miestas priėmė darbinį IHRA antisemitizmo apibrėžimą	Vonas priėmė Holokausto aukų atminimo dienos ir IHRA apibrėžimą
29	Vestmauntas	Miestas	2020-02-03	Vestmaunto miesto taryba vienbalsiai priėmė darbinį antisemitizmo apibrėžimą	Monrealio priemiestis priėmė IHRA antisemitizmo apibrėžimą
30	Vitčerčas-Stouvilis	Miestas	2020-07-21	Vitčerčo-Stouvilio miestas priėmė darbinį Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso (IHRA) antisemitizmo apibrėžimą ir iliustracinius pavyzdžius, 2016 m. gegužės 26 d. priimtus plenariniame IHRA posėdyje	Vitčerčo-Stouvilio taryba pritarė IHRA apibrėžimui

Federalinis lygis
 Provincijos lygis
 Rajono lygis
 Savivaldybės lygis

Šį leidinį galima užsakyti kitais formatais.
Leidiny pasiekiamas internetu adresu Canada.ca/Canadian-Heritage
© Jo Didenybė Karalius Kanados monarchas, 2024 m.
Katalogo numeris: CH4-209/2024E-PDF
ISBN: 978-0-660-73065-3